

SLOVENSKI NAROD.

Izaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike. — Inserati: do 30 peti 2 D, do 100 vrst 2 D 50 p, večji inserati peti vrsta 4 D; notice, poslano, izjave, reklame, preklici beseda 2 D. — Popust po dogovoru. — Inseratni davek posebej. — „Slovenski Narod“ velja letno v Jugoslaviji 240 D, za inozemstvo 360 D.

Upravišтво: Knafljeva ulica št. 5, pritličje. — Telefon št. 304.

Uredništvo: Knafljeva ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon št. 34.

Poštnina plačana v gotovini.

Dr. Leop. Lénard.

„Srbska fronta.“

Blokaški listi so pričeli v najno-
vejšem času prinašati alarmantne ve-
sti. Poročajo, da se za političnimi kul-
tami dela na to, da se vsi Srbi pod
geslom: »Srbi skupaj« zedinijo proti
Hrvatom in Slovincem in uredijo
hrvatsko fronto.

Prvič je jako čudno, da blokaško
časopisje piše o tem, kot o neki jako
izredni in vznemirljivi stvari. Nepre-
stano se poudarja od njihove strani, da
so se vsi Hrvati zedinili v Radičevi
stranki in naredili »Hrvatsko fronto«.
Čisto res to sicer ni. Poslanci, kakor
Krizman, Vilder, Lukinič, Grisogono,
Kalembur so izvoljeni ali s čisto hrva-
škimi ali vsaj s pretežno hrvaškimi gla-
sovi. Toda značilno je, da ima hrvaška
pesem refren: »Vsi Hrvati pod Radi-
čem«, ki se neprestano ponavlja.

Slovensko blokaško časopisje po-
udarja zopet s ponosom, da so skoraj
vsi Slovenci združeni v SLS in da sa-
mo ona predstavlja slovenski narod.
Tudi to je nekoliko pretirano, a neko-
liko je res. Razen Reiserjevega in
Puceljevega ima SLS vse slovenske
mandate.

Večina Hrvatov se je postavila na
hrvaško, večina Slovincem na sloven-
sko fronto — torej bi ne bilo nič ču-
dnega, če bi se tudi Srbi postavili na
srbsko fronto! Narodno časopisje je že
davno predvidelo to nevarnost in na-
njo opozarjalo. Če se zakliče: »Vsi
Hrvatje skupaj!« in: »Vsi Slovenci
skupaj!«, bi ne bilo nič čudnega, ako
bi se zaklicalo: »Vsi Srbi skupaj!« Če
stojijo Hrvati na hrvaškem, Slovenci na
slovenskem stališču, je popolnoma raz-
umljivo, da se tudi Srbi postavljajo na
svoje srbsko stališče.

Blokaško časopisje ne sme biti to-
rež iznenađeno, ako bi se med Srbi po-
javilo gibanje, kakor se je razvilo med
Hrvati in Slovinci.

Drugič bi moralo tako gibanje,
ako bi se res razvijalo, biti celo vseh
separatističnih Hrvatov in Slovincem.
»Slovenec« je še nedavno silno ener-
gično poudarjal, da obstoje trije suve-
reni narodi: slovenski, hrvaški in srbski.
Če so trije narodi, bodo tudi tri
politike in Slovinci bodo delali sloven-
sko, Hrvati hrvaško, Srbi pa srbsko
politiko.

Potemtakem bi se moral »Slove-
nec« zelo radovati, ako se Srbi posta-
vijo na srbsko stališče, kakor se je SLS
postavila na slovensko.

Radič je nedavno zahteval, da se
mora tudi med Srbi razviti srbska
stranka, za katero bi stal srbski na-
rod, kakor stoji Hrvati za njim. Šele s
tako stranko bi bil pripravljen, da se
pogaja za sporazum. Radič je grdo na-
padel Davidoviča, ker je šel na Pri-
morje agitirati za svojo stranko, češ da
Srb nima ničesar iskati med Hrvati.

Torej bi bilo popolnoma po progra-
mu in želji HRSS in SLS, ako se Srbi
postavijo na srbsko stališče. Čemu so
torej tako razdraženi in uplašeni, ako
se pojavijo vesti, da se med Srbi po-
javljajo gibanje za »srbsko fronto« pod
geslom: »Vsi Srbi skupaj!«

Tretjič pa tudi ni res in ne od-
govarja resnici, da se hočejo Srbi
umakniti na srbsko fronto. Samostalni
demokrati imajo v svojih vrstah Srbe,
Hrvate in Slovence in se že vsled te-
ga ne morejo postaviti na srbsko ple-
mensko stališče. Radikalci so imeli na-
rodno in državno edinstvo v svojem
programu že takrat, ko se ta ideja med
Slovinci in Hrvati ni smela niti ome-
niti in ko so naši najboljši možje sa-
njali samo o nekem kulturnem edin-
stvu. Temu programu se radikalna
stranka ni odrekla in ne more odreči.
V stranki so sicer res tudi možje bolj
starega kopita, ki imajo svoje poglede
uprte bolj na staro Srbijo in na domače
lokalne razmere, in taki možje so bolj
naklonjeni pakirati s prečanskimi se-
paratisti, samo da zamorejo obdržati
vpliv v domačem kraju. Toda ta struja
ima vedno manj vpliva v stranki in
narod jo obsaja. Srbska stranka ima
med Srbi samo en mandat in še ta bo
pri prihodnjih volitvah izgubljen. Srbs-
ko časopisje stoji v celoti na stališču
državnega in narodnega edinstva. —

Prenapete strune pokajo...

Vojni minister general Hadžić odstopil. — Njegovi razlogi. —
Veliko vznemirjenje vlade radi naslednika. — Novi vojni minister
eventualno civilna oseba.

— Beograd, 9. oktobra. (Izv.) Mi-
nister vojne in mornarice general Had-
žić je snoči odstopil iz notranje-politič-
nih razlogov.

— Beograd, 9. oktobra. (Izv.) O
demisiji vojnega ministra so bile snoči
in so še danes zjutraj razširjene
različne verzije. Po eni je bil vojni
minister ob 19.30 na dvoru ter je
Ni. Vel. kralju Aleksandru naznanil svoj
sklep o odstopu. Nato je prišel na sejo
ministrskega sveta ter je naznanil svo-
jo demisijo s pristavkom, da je o tem
že obvestil tudi Ni. Vel. kralja. Njega-
va demisija je naravnost iznenadila
člane vlade. Prišlo je do ostre kontro-
verze med notranjim ministrom Nasta-
som Petrovićem in vojnim ministrom
generalom Hadžićem. Notranji mini-
ster je vprašal generala Hadžića za
razloge njegove demisije. Razvil se je
med njima precej oster dvogovor. Ge-
neral Hadžić je naglašal, da je predlo-
žil demisijo, ker ne more sodelovati v
vladi, podpirani od HRSS. Prejel je od
merodajnih, njemu podrejenih vojaških
organov poročila o politični situaciji na
Hrvatskem. Nastas Petrović je nato od-
govoril, da vojni minister ne sme sma-
trati teh poročil za povsem verodostoj-
na in točna, ker se ta ne krijejo s po-
ročili, ki jih je prejelo notranje mi-
niststvo od političnih oblasti in katera
poročila so povsem natančna.

Od druge strani prihaja obsežnej-
ša informacija, kako se je razvijal kon-
flikt med vojnim ministrom in ostali-
mi člani vlade. Poročilo omenja:

Kar je bilo pričakovati in kar so
dobro informirani, razvoj notranje-politi-
čnih dogodkov objektivno smotriči
krogi napovedovali, je sedaj nastopilo.
Pojavlja se vladina kriza brez vsake-
ga »vojaškega puča«, o katerem je vla-
din tisk toliko pisal in govoril. Kriza ni
rezultat kake vojaške intervencije, mar-
več je posledica notranjega razmerja
vlade do HRSS.

Demisija vojnega ministra je sma-
trati kot logično posledico razdiralne
propagande, ki jo HRSS nadaljuje po
vseh državah, osobito po svojih agitator-
jih med edinicami naše vojske. Vojni
minister je zato svojo demisijo uteme-
ljal tudi s tem, da kot vojak ne more
soglašati z vlado, katero podpira
HRSS, da ne more odobravati sedanje
vladine politične smeri in da sploh ne
more nositi odgovornosti za eventual-
ne katastrofalne posledice.

Demisija vojnega ministra je bila
snoči okoli 20. ur uradno potrjena. Po
končani seji ministrskega sveta, ki je
bil ves čas pod težkim vtisom izjave
vojnega ministra, so bili člani vlade ze-
lo vznemirjeni in molčeči, izjavljajoč:
»Ne vemo ničesar!« na zadevna vpra-
šanja novinarjev.

Separatistični glasovi se pojavljajo
samo v enem beogradskem dnevniku,
ki ni merodajen, in še pri njem le spo-
radno. Celotno »Srnao«, kateri se toli-
ko očita srbski separatizem, ima v
svojem programu narodno in državno
edinstvo.

Ni torej res, da bi Srbi začeli za-
puščati idejo narodnega in državnega
edinstva in se postavljali na stališče
srbskega plemenskega separatizma, ka-
kor to delajo Hrvati in Slovinci. Vsaj
za sedaj ni nobene nevarnosti. Obrat-
no! Srbi se zbirajo vedno bolj v borbi
za narodno in državno edinstvo, in
stranke, katere delajo prevelike kon-
cesije plemenskemu separatizmu, bodo
pri bodočih volitvah med Srbi brez
dvoma doživele velik poraz.

Toda kaj prinese bodočnost, ne ve-
mo. Predstavimo si, da bi vsi Hrvati
in Slovinci odločno stali na stališču
plemenskega separatizma, a njim da bi
pomagali vsi Arnavti, Nemci, Madžar-
i, Muslimani. V tem slučaju je mogo-
če, da bi bili prišli do mišljenja, da ne
morejo vzdržati na fronti narodnega
in državnega edinstva, na bi se umak-

Nekateri politični krogi računajo,
da bo demisija vojnega ministra globo-
ko vplivala na položaj sedanje vlade
in izključena možnost, da bo vlada
Ljube Davidoviča prisiljena podati de-
misijo. Vladin tisk temu nasproti skuša
ugotoviti, da je: 1. vlada odločena ne
odstopiti, 2. predlagati spremembo vla-
de s pogojem, da vstopi HRSS v vlado
ni da se imenuje drugi minister vojne
in mornarice in 3. prepovedati vojski
vmešavanje v politiko.

Glede naslednika odstopivšega vo-
jnega ministra je vlada v velikih škrip-
cih. Jasno in gotovo je že danes, da bo
vsak general odklonil ponudbo Ljube
Davidoviča, da naj prevzame vojni re-
sor. Zato je v prvi vrsti merodajna mo-
tivacija generala Hadžića, ki jo odo-
brava ves oficirski zbor. Noben vojak
ne bo hotel prevzeti odgovornosti, do-
kler traja propaganda HRSS med vojs-
ko in bi bil vsak vojni minister v tej
vladi obenem popolnoma odvisen od
zaupanja HRSS. Nekateri vladni krogi,
ki so še vedno optimistično razpolože-
ni, danes razširjajo kombinacijo, da
prevzame vodstvo vojnega ministrstva
kaka civilna parlamentarna osebnost.
Proti tej kombinaciji je ugovor, da ne
bi živil tak civilni vojni minister med
vojsko popolne avtoritete.

Pred sejo ministrskega sveta je
bila konferenca ministrskega predse-
dnika, vojnega in notranjega ministra.
General Hadžić je odkrito obema po-
jasnil razloge, zakaj odstopa. Oba sta
bila prav dobro informirana o Had-
žićevem sklepu. Vojni minister je bil
že večeraj dopoldne v avdijenci pri kral-
ju. Potem zopet popoldne in končno
ob 17.20.

Zadnja avdijenca je trajala skoraj
eno uro. Na tej avdijenci je vojni mi-
nister podal Ni. Vel. kralju pismeno
motivacijo k svoji demisiji. V tem pi-
smu vojni minister navaja vse tehtne
razloge, ki so ga prisilili, da je kot vo-
jak izstopil iz vlade Ljube Davidoviča.

Politični krogi govorijo danes zelo
mnogo o vzrokih, zakaj je vojni mi-
nister odstopil. Verjetna je kombinacija,
da so zadnji govori Stjepana Radića,
zlasti oni v Varaždinu, izzvali v vojnem
ministrstvu nezadovoljstvo, ker je
Radič zopet zahteval povratek hrva-
ških vojakov v domovino ter je na-
zval one osebe, ki se temu protijo, za
navadne lopove in tepce. Končno je
izzvalo hujšanje vladnega tiska v Be-
ogradu, Zagrebu in v Ljubljani proti vo-
jaškemu krogom povsod ogorčenje in
ostro kritiko. Vojaškimi krogom je
vladni tisk, kateremu načeluje oficijoz-
na »Demokratija«, očital, da priprav-
ljajo vojaški puč proti vladi v sporaz-
umu z radikali in samostojnimi demo-
krati. Objavljala so se tudi nekatera
poročila armadnih poveljnikov, kakšno

nila na — »srbski front«. S tem bi se pa
ne začel plemenski sporazum, kakor
si to naivno predstavlja Radič, ampak
plemenski boj v najstrastnejši obliki,
ker je nemogoče potegniti mejo med
Hrvati in Srbi.

Za sedaj pa te nevarnosti še ni. Sr-
bi so splošno in odločno za narodno in
državno edinstvo in z njimi mnogi Hr-
vati in Slovinci. Vse kaže, da se bodo
borci za narod in državo še tesneje str-
nili na državni in narodni fronti. Če
pogledamo, kakšne politične boje so
morali Italijani in Nemci preživljati, da
so prišli do nacionalne in državne sta-
bilizacije, moramo reči, da gre pri nas
še jako dobro.

Svet pri nas ni bil pripravljen na
tako veliko revolucijo, obzorje naših
ljudi je ozko, ker ga pod Avstrijo ni
bilo lahko razširiti, in slednjič je naš
človek po naravi konservativen in par-
tikularist. Prirodno je torej, da so v za-
četkih težave, toda narodna in držav-
na fronta je močna in Srbi je ne bodo
zapustili. Govorjenje o srbski fronti je
prazno.

je razpoloženje med vojsko. Vlada je
mirno trpela pisavo vladnega tiska in
njega hujšanje proti vojski, čeprav bi
bila njena dolžnost, vplivati na vladin
tisk in zabraniti tako hujšanje. Oči-
vidno pa je bilo, da je bila ta pisava
naročena in da je bil to taktični mane-
ver vlade, da se ohrani še nadalje na
površju.

Opozicijski tisk, predvsem »Sa-
mouprava«, danes ostro odgovarja
vladnemu tisku glede očitka, da se
pripravlja vojaški puč. List obžaluje,
da trpi »vlada reda, zakona in pošte-
nja« hujšanje proti vojaškim osebam.

Pred padcem klerikalno-muslimanskega režima?

Vlada v škripcih. — Iščejo novega vojnega ministra. — Klerikalni
in muslimanski ministri se pomenkujejo. Zunanji minister odstopi?

— Beograd, 9. oktobra. (Izv. Ob 12.)
Danes dopoldne je bila najprej kratka
konferenca ministrov, ki so še vsi zelo
vznemirjeni. Ministrski predsednik je
za tem odšel na dvor, kjer ga je kralj
sprejel v zelo kratki avdijenci. Kralju
je pojasnil stališče vlade o situaciji. Ta-
koj nato je bila seja ministrskega sveta.
Ministrski svet ima sedaj odločiti, ali
poda demisijo celokupna vlada ali se še
nadalje na kak način vzdrži na površju.
Zvečer je ponovna avdijenca ministr-
skega predsednika. Radikalni krogi z
napetimi in živim zanimanjem zasledu-
jejo razvoj današnjih dopoldanskih do-
godkov. V nekaterih radikalnih krogih
je bila danes dopolne razširjena vest,
da tudi zunanji minister dr. Marinković,
ki bi se imel koncem oktobra sestati z
italijanskim ministrskim predsednikom
Mussolinijem, poda svojo demisijo. —
Vest je treba vzeti z rezervno.

— Beograd, 9. oktobra. (Izv. Ob
12.15.) Za razplet današnjih notranje-
političnih dogodkov, ki logično slede
demisiji vojnega ministra, je zavladalo
v vsej beogradski javnosti največje za-
nimanje, povsod je opažati nekako ner-
vnoznost, kar še ni bilo kmalu niti pri
najvažnejših političnih manifestacijah.
Pred dvorom se je že danes zgodaj zju-
traj zbrala velika množica beogradskih
meščanstva, ravno tako tudi pred pala-
čo ministrskega predsedstva. Z nestrp-
nostjo so čakali novinarji-politični re-
porterji na prihod ministrskega pred-
sednika, oziroma na rezultate njegove
dopoldanske avdijence na dvoru. Do-
godki so se dopoldne razvijali približno
takole:

Ministrski predsednik Ljuba Davi-
dović je odšel na dvor ob 9.15. Avdi-
jenca je trajala samo 15 minut. Bila je
zelo kratka in večalimani edino formal-
nega in informativnega značaja. Po av-
dijenci so novinarji obsuli ministrskega
predsednika ter ga izpraševali za rezul-
tat avdijence. Odgovarjal je na vsa zelo
številna vprašanja le to, da je kralju
poročal o nastali kritični situaciji in da
je njemu pojasnil stališče vlade. O
vsem ni še ničesar rešene!

Takoj nato je bila sklicana seja mi-
nistrskega sveta. Ljuba Davidović je z
dvora odšel direktno v ministrsko pre-
sedstvo, kjer so že bili zbrani vsi mini-
stri, razen vojnega, kar je znak, da je
vojni minister v resnici odstopil. Mini-
stri so bili zelo nervozni. Ob 11. dopol-
dne se je začela oficijelna seja ministr-
skega sveta. Trajala je do 11.45. Mini-
strski predsednik je svojim tovarišem
pojasnil potek avdijence, nakar je začel
ministrski svet kratko, toda važno di-
skusijo, kako najti izhod iz zapletene
in kritične situacije. Po končani seji so
bili ministri zelo molčeči. Notranji mi-
nister Nastas Petrović je lakonično iz-
javil: »Gre za vprašanje rekonstrukcije
vlade ali za nje izpopolnitev! O tem bo
morda kabinet še nocoj definitivno
sklepal.«

Ministrski predsednik je obljubil
novinarjem, da poda zvečer zastopni-
kom tiska obširna in točna pojasnila o
političnem položaju.

— Beograd, 9. oktobra. (Izv. Ob
12.15.) Vsi politični krogi brez razlike
na politično nijnano danes v svojih ko-
mentarjih k demisiji vojnega ministra
naglašajo važnost motivov, ki so prisi-
bili generala Hadžića k odstopu. Po in-

kar se še ni doslej zgodilo ter je ob-
žalovati, da sedanja vlada na tako za-
lost način brani vojsko pred napa-
di. Obenem list demantira vse vesti,
da bi bila radikalna stranka v zvezi z
vojaškim pučem, ker radikalna stran-
ka ne bo nikdar prenesla svoje politič-
ne borbe na vojsko, ki stoji vedno iz-
ven politike v obrambo državnih inte-
resov.

Za danes dopoldne je napovedana
avdijenca ministrskega predsednika
Ljube Davidoviča. Ta predloži Ni. Vel.
kralju uradni akt o odstopu vojnega
ministra.

formacijah vašega dopisnika poizkusi
vlada na dvoru vse, da bi kralja pridobila
za svoje načrte in tudi za to, da
se poveri vodstvo ministrstva vojne in
mornarice kakemu parlamentarcu, torej
civilistu, ali pa da se pozove na to me-
sto vojaška visoka oseba, ki sedaj ni
aktivna. Dopoldne so govorili celo že o
kandidatih za novega vojnega ministra.
Vojno ministrstvo naj bi prevzela ali
(D dalje na drugi strani.)

Borzna poročila.

Ljubljanska borza.

LESNI TRG

Trami, monte zdravo, merk. blago, frco
meja, 50 vagonov, denar 408, blago 412,
zaključek 408; deske I, II, III, frco me-
ja blago 680; jesenovi plohi, suhi, I, 20—
100 mm, frco nakl. post., blago 1400; drva
suha bukova, I m dolž I, frco nakl. post.
denar 29; ogelje I m, frco nakl. post.
denar 115;

ZITNI TRG

Pšenica, domača, frco Ljubljana denar
380; pšenica bačka, par. Ljubljana blago
425; koruza stara bačka, par. Ljubljana
blago 330; oves bački, par. Ljubljana bla-
go 320; fižol ribničan, čist b/n, frco Re-
ka trans., I vagon denar 620, blago 625,
zaključek 620; fižol ribničan, orig., frco
Ljubljana denar 500; fižol prepelčar, orig.,
frco Ljubljana denar 450; fižol mandolan,
orig., frco Ljubljana denar 350; fižol rujavi,
orig., frco Ljubljana denar 350; pšenična
moka bačka, frco Ljubljana blago 615; št.
2 bačka, frco Ljubljana blago 565; št. 5 bačka,
frco Ljubljana blago 515; št. 6 bačka,
frco Ljubljana blago 465; laneno seme, par.
Ljubljana denar 685; krompir roza, frco
nakl. postaja denar 120, blago 125.

EFEKTI

Celjska posojilnica d. d. 510, Ljubljanska
kreditna banka 225—233, Merkantilna banka
123—130, Prva hrv. št. 916—922, Slaven-
ska banka 96, Strojne tov. in liv. 130—150
Trboveljska prem. družba 375, 4½% kom.
zad. drž. banke, 8, 2½% drž. renta za
vojno škodo 114.

Zagrebska borza.

Dne 9. oktobra. Sprejeto ob 13.

Devize: Curih 13.1225—13.2225
Praga 201.60—204.60, Pariz 359.30—
364.30, Newyork 68.15—69.15, London
305.50—308.50, Trst 204.75—297.75, Du-
naj 0.096—0.098, Valute: dolar 62.75.
Efekti: 7% invest. pos. 1921. 62—63
2½% drž. renta za ratnu štetu 113—115.50,
Centralna banka 29—30, Hrv. esk. b. 106—
108, Kreditna banka Zgb. 109, Hipotek. bka.
55—57, Jugobanka 102—105, Prastrediona
915—917, Slavenska banka 95, Eksploataci-
ja 95—96, Drava d. d., Osijek 225, Sečera
Osijek 750—760, Isis, d. d. 66—68, Nihag 80
Gutman 750, Slavecs 175—180, Slavonija
61—65, Strojne tov. 202, Trboveljska 375,
Union, paromlin 425.

Inozemske borze.

(Včeraj smo pomotoma poročali, da
notira dinar v Curihu 7.745. Pravilno bi se
moralo glasi 7.475.)

— Curih, 9. okt. Današnja borza. Beo-
grad 7.55, Praga 15.55, Newyork 5.23, Lon-
don 23.43, Milan 22.60, Pariz 27.30, Berlin
1.245, Dunaj 0.007375.

— Trst 9. okt. Današnja borza: Beo-
grad 33.75—33.85, London 103.45—103.75,
Praga 120—120.50, Newyork 23.15—23.25,
Curih 443—445, Dunaj 0.0323—0.0330, Praga
68.50—68.90.

— Dunaj, 8. oktobra. Devize: Beograd
1018—1022, London 316—317.000, Milan 3061
do 3081, Newyork 70.935—71.185, Pariz 3711
do 3725, Praga 2115—2125, Curih 13.590 do
13.640. — Valute: dolar 70.460—70.860
dinar 1009—1015, lira 3055—3075, češka kro-
na 2102—2118.

notranji minister Nastas Petrovič ali pa dom. posl. Živojin Rafajlovič, ki se je kot član Narodne odbrane in komita zlasti odlikoval pred vojno v propagandi za osvobodjenje podjarmljenih Jugoslovenov. Splošno je danes prepričanje, da bodo vse aktivne vodilne vojaške osebnosti odklonile vladno ponudbo za prevzem vojnega ministristva. Motivacija generala Hadžića je na vse vojaške kroge globoko vplivala in vzbudila povsod splošno odobravanje.

Imenovanje civilista za vojnega ministra bi nasprotovalo dosedanjim tradicijam in načelom našega parlamentarizma, da bodi vselej vojni minister vojaška oseba. Izključeno je dalje tudi, da bi krona privolila v tak predlog vladarja.

Padec Macdonaldove vlade.

Zgodovinsko važna seja poslanske zbornice. — Izid glasovanja o nezaupnici vladi.

— London, 9. oktobra. (Izv.) Danes ob 1. jutraj je bilo v spodnji zbornici končano glasovanje o predlogu liberalne stranke, da se sestavi parlamentarna preiskovalna komisija v zadevi kazenskega postopanja proti komunističnemu uredniku Campbellu. Za liberalni predlog je glasovalo 364 poslancev proti samo 198. Danes pričakujejo demisijsko Macdonaldovo kabineto.

— London, 9. oktobra. (Izv.) Zbornica poslancev je danes razpravljala o konservativnem in liberalnem predlogu glede ustavitve kazenskega postopanja proti komunističnemu uredniku Campbellu.

Bivši unionistični minister sir Robert Hornes je predlagal, da naj poslanska zbornica izreče vladi Macdonalda grajo radi ustavitve kazenskega postopanja proti uredniku komunistične revije »Workers Weekly«.

Liberalni poslanec sir John Simon je predložil zbornici predlog, da se sestavi parlamentarna preiskovalna komisija, ki naj bi proučila afero urednika Campbella.

Ob splošni napetosti in navzočnosti množice občinstva se je razvila zadevna debata. Ministrski predsednik Macdonald je izjavil:

»Če sprejme poslanska zbornica konservativni in liberalni predlog, tedaj bo vlada šla. To bi pomenjalo poraz vlade, ki je prinesla deželi veliko časti in ki se bo zopet kmalu povrnila k svojemu delu.«

Državni pravnik Hastings je izjavil, da ne bo drugače posloval, če se zopet ponovi sličen slučaj. Za časa kazenske preiskave mu je član zbor-

de, da imenuje civilista za vojnega ministra. Od strani vlade se uporablja vsa sredstva, da bi se v najhitrejšem tempu rešilo vprašanje imenovanja vojnega ministra, ker je zanj nastal zelo kritičen moment. Klerikalni in muslimanski ministri so danes zelo intimo govorili o odstopu vojnega ministra. Klerikalci se deloma ogrevajo za načrt, da bodi parlamentarec vojni minister, kar je umevno, ker je ravno klerikalni tisk izstrelil proti generaliteti vse ka-libre.

Opozicijsalni krogi danes dopoldne kratko ugotavljajo, da je vlada Ljub Davidoviča v krizi in da je pričakovati neposredno nje padca.

nice Maxton podal informacije o izrednih zaslugah Campbella v času svetovne vojne. Sklenil je ustavitev kazenskega postopanja, ko se je pokazalo, da bo isto prineslo negativne uspehe. S sklepom državnega pravdnika ni imela vlada ničesar skupnega, Macdonald ni nikdar interveniral.

— London, 8. oktobra. (Reuter.) Pri današnjem glasovanju o liberalnem predlogu je vlada s 364:198 glasovom ostala v manjšini.

K tej vesti pristavlja Reuterjev urad, da bo današnje glasovanje v spodnji zbornici imelo za posledico razpust parlamenta.

— London, 9. oktobra. (Reuter.) Vlada je padla, ko sta bila sprejeta konservativni grajalni predlog s 389 proti 198 glasovom in liberalni spremeni-valni predlog s 364 proti 198.

— London, 8. oktobra. (Izv.) Ob nabito polni zbornici je začel bivši unionistični minister sir Robert Hornes utemeljevati predlog konservativcev o nezaupnici vladi radi njenega postopanja v aferi izdajatelja komunističnega lista »Workers Weekly«, proti kateremu je bila dvignjena obtožnica. Hornes je izjavil grajo vladi, češ da preneha delovati objektivna justica, če bodo zakoni podvrženi političnim željam. Glavni državni pravdnik mora biti popolnoma svoboden in neodvisen, ne sme biti pod nobenim političnim pritiskom in vplivom. Vrhovno sodišče se ne sme vporabljati v strankarske namene in cilje, ker je to proti angleški civilizaciji. To zlorabo sodišča v politične namene je zakrivila sedanja vlada.

NESOGLASJE V RADIČEVI STRANKI.

— Zagreb, 9. okt. (Izv.) Dobro informirani politični krogi trde, da bo moral dr. Rudolf Horvat na zahtevo Stjepana Radića samega položiti svoj poslanski mandat. Dr. Horvat spada med one malkontente v HRSS, ki ne odobravajo sedanje politične taktike Stjepana Radića in jo tudi javno ostro kritizirajo.

REKONSTRUKCIJA MADŽARSKE VLADE.

— Budimpešta, 8. oktobra. (Izv.) Po poročilu »Az Est« se izvrše v madžarski vladi znatne spremembe. Politični krog trde, da odstopijo ministri notranjih zadev Rakowsky, pravosodni minister Pesty poljedelski minister Szabo, kakor tudi minister za narodno obrambo grof Csaky. Odstopiti ima tudi trgovski minister Walko.

BRATIANU V PRAGI.

— Praga, 9. oktobra. (Izv.) Češkoslovaški tiskovni urad javlja, da je romunski ministrski predsednik Bratianu večeraj dopoldne prispel z Dunaja v Prago.

SLOVENSKI KLERIKALCI PROTI RADIKALOM.

— Zagreb, 9. oktobra. (Izv.) »Jutarnji list« je prejel po njega zahtevilo iz zanesljivega vira informacijo, po kateri so skušali radikali zadnje tri dni sondirati teren, da bi Stjepan Radić sprejel njihovo ponudbo za politične razgovore. Radikali so to trikrat poskusili. Stjepan Radić je vse te poskuse odbil. Kakor pri Stjepanu Radiću niso imeli radikali uspeha pri Slovincih. Dr. Korošec je na zadnji avdijenci izjavil, da radikali popolnoma samovoljno računajo na eventualno sodelovanje Slovencev. Tako sodelovanje z današnjo radikalno stranko smatrajo Slovenci za nemogoče in vodsvo SLS posebno naglašajo, da v današnji situaciji ni mogoča nobena druga kombinacija, razun z današnjim vladnim blokom.

BOLEZEN ANATOLA FRANCA.

— Tours, 8. oktobra. (Izv.) Stanje Anatola France je neizpremenjeno.

Politične vesti.

— Državni proračun 1924/25. Finančni minister je večeraj predložil ministrskemu svetu v podrobno razpravo in odobrenje državni proračun za leto 1924/25. Nekatera ministrstva so svoje proračune v izdatkih zvišala za ogromne milijonske zneske. Že sam finančni minister je bil prisiljen črtati nekatere izdatke posamnih ministrstev. Celokupni izdatki znašajo nad 12 milijard, ki pa nimajo v rednih in izrednih dohodkih kritja, marveč ostaja ogromen milijonski deficit. Za kritje tega deficita ni finančni minister v položaju dobiti novih virov. Kakor zatrjujejo politični krogi, zahtevajo osobito klerikalni ministri za svoje resore več milijonsko povzihanje doslej v proračunih določenih izdatkov.

— Čudno, tudi »Slovenec« — »denuncira«! Končno je prišel tudi »Slovenec« na to, da ekzistira državni protidržavni elementi v naši državi. Danes v uvodniku dolži sedanje opozicijo, ustvaritelje Vidovdanske ustave ter njenega principa državnega in nacionalnega edinstva, da so — »protidržavni rovarji«! Za »Slovenca« je državotvoren Radić, Spaho, Korošec, protidržaven pa Pašić, Pribičević in sedaj, v poslednjem trenutku tudi vojni minister general Hadžić, ker je po-

dal ostavko na svoj položaj! Kakor da bi general Hadžić ne smel misliti s svojo glavo in soditi o notranjem položaju v državi po lastni vesti! Hadžićeva demisijska je po »Slovenčevem« mnenju napad na parlamentarno večino! Kakor da bi ta parlamentarna večina bila danes jasna in točna, ko ni narodne skupščine, kjer bi se videlo, ali takozvana nevtralna opozicija, ki je pred dvema mesecema res podprla Davidovičovo vlado, to vlado podpira še danes! Kljub temu pa je za »Slovenca« Davidovičeva vlada parlamentarna večina! Najlepša pa je »Slovenčeva« vloga denunciranja »protidržavnosti« gg. Pašića in Pribičevića in vseh tistih, ki demisionirajo radi ljubezni do državnega in narodnega edinstva! Ko bi »Slovenec« vsaj pametno denunciral —

— O Radićevem pacifizmu razpravlja »Trgovinski Glasnik« v članku, kjer odgovarja na demagoško frazo, da se znajo Srbi samo boriti, tako-le: »Temu demagoškemu Radićevemu rovarjenju proti naši vojski se je treba odločno upreti, ker ne smemo dovoliti izpodkopavanja življenjskih pogojev za naš narodni in državni obstanek, in to baš pri onem delu našega naroda, ki je preživel stoletja v borbi za tujo nadvlado nad se-

boj ter je pripravljen verjeti, da v pridobitvi svobodi ni treba več iti v vojsko in nima še zavesti o svoji vojski, marveč je dostopen Radićevemu preziranju Srbov, ki se znajo samo boriti« in smatra za svojo kulturno premoč, da se noče boriti, nego hoče biti »mirotvorni republikanec« in ker hoče z glasovanjem za Radića izpodrinuti »sablažce« ter pustiti državo brez vojske. V svoji gonji proti vojski Radić neprestano trdi, da narod ne da niti peti svoje zemlje, da bo ljudstvo branilo svojo državo, kdorkoli bi jo napadel in kako hrvatski republikanski seljaki »pomečejo v morje Italijane«, če si le drznejo dotakniti se naše države. S tem je že Radić sam odkril in dokazal ves nesmisel svojega rovarjenja proti naši vojski, kajti če že priznava možnost slučaja, da je treba »Italijane metati v morje«, menda tudi sam ne misli, da bo mogoče to metanje opraviti z mirotvornimi deklaracijami ali s sklepi hrvatskega sabora ali s pozivom miroljubnih hrvatskih seljakov, da za hip ostavijo svoje delo na polju, da prihite in pomečejo Italijane v morje. Skrajni čas je, da vseh teh brezumnih ne gojimo, temveč da jih smatramo za ozbiljne činitelje pri sporazumu o ureditvi naše države.

— Vojaška konvencija z Romunsko. Med snočno sejo ministrskega sveta sta zunanji minister dr. Voja Marinković in romunski poslanik Emandi podpisala protokol o podaljšanju med obema državama sklenjene vojaške konvencije za dobo treh let.

— Konferenca v Benetkah. Italijanski poslovni odpravnik je sporočil znanemu ministru, da je italijanska delegacija, ki se udeležila konference v Benetkah, sestavljena takole: predsednik državni podtajnik in senatori Quartieri, člani delegacije: poslanik Bodrero, senator dr. Brocchi, senator Luciolli, komendator Castelli in Nestori.

— Trgovinska pogajanja z Madžarsko. Radi konference v Benetkah so začasno prekinjena meritorna trgovinska pogajanja z Madžarsko, ker so morali nekateri člani delegacije, ki vodi pogajanja z Madžarsko, odpotovati v Benetke. Zaključna pogajanja bodo sredi novembra v Budimpešti.

— Nov Radićev politični shod. Po poročilu iz Zagreba namerava Stjepan Radić prirediti prihodnjo nedeljo velik shod v Vrhnjolu v osiješki županiji. Na ta shod pride baje sam min. predsednik Ljuba Davidović.

— Davidovičevi vladi se ni treba bati, ker ima v HRSS zvestega zavetnika za vse večne čase. Radić je namreč zjavil na shodu v Varaždinu, da bo HRSS podpirala sedanje vlado sedaj in po volitvah, kadar »bomo imeli, če Bog da, v Zagrebu svoj hrvatski sabor in svojo hrvatsko parlamentarno vlado.« Hrvatska parlamentarna vlada bo torej podpirala beogradsko vlado, ki v tem slučaju ne bo več vlada kraljevine SHS, marveč vlada nekega neodredeljenega konglomerata Srbov, Turkov in v najboljšem slučaju še Slovencev. Nam se pa zdi, da pomenita dva gospodarja na enem posestvu konec gospodarstva.

Poizvedbe.

— Izgubila se je v nedeljo 5. t. m. ob 3. uri do en četrta na 4. svileni triko vrhna siva jopca od Starega trga po Židovski ulici do univerze. Pošten najditelj naj jo od da proti nagradi Jurčičev trg 3, pri trvdki M. Krapež.

Konzulati v Ljubljani:

Češkoslovaška: Breg 8/I.
Belgija: Urad Ljubljanskega veleposelnika.
Avstrija: Turjaški trg 4/II.
Italija: Zrinjskega cesta 3/I.
Portugalska: Dunajska cesta 33.
Francija: Dunajska cesta (Ljubljanska

O. Sest:

Pozdrav v daljino ...

(Dalje)

Obedujem v Ristorante Monterosa« v najbolj ozki ulici, kar jih je. Če se srečata dva v tej ulici, se mora eden pritisniti k zidu, da gre lahko drugi dalje. Prekrasna uličica vodi v kreber — kot vse v Genovi... morje in luka je ravna. Ostalo sili kvišku. Zato »Monte rosa«. Notri solidni gostje, stalne cene in beli namizni prtji. To je razlika, ki se jo občuti takoj kot prijeten kontrast z južno Italijo... Jedilni list v vsakem mestu — nove bukve s sedmerimi pečati... Mistika... »Danes«, pravi naš gurman, »danes boste videli, kaj bom jedel — danes se maščujem za vse »paste col burro«... prego cameriere, un ragu!... Haha, boste videli! In gledamo in čakamo — skoraj z zavistjo... pa prinese cameriere — in zaveja je taka, da so zopet spagetti — v Genovi pravijo tej jedi »ragu« — in naš gurman se pogreze v tiho pre-mišljevanje nad nerazkrito mistiko laških jedilnih listov...

Ampak ne radi »ragu« se te spominjam Monterosa - ristorante — one, in ne radi mistike... Ampak: gospa je

Kino Ideal

opozarja na predvajanje znanstvenega filma

Higijena v zakonu.

Predstave se vrše od četrtega 9., do včetrši torka 14. oktobra 1924.

Za dame: ob pol 5. in pol 8. uri. — Za gospode: ob 3., 6. in 9. uri.
V nedeljo dopolnjska predstava za gospode. 6348

Beogradska kriza.

Bratislavka »Slovenska Politika« priobčuje pod tem naslovom članek, v katerem pravi:

»Dne 9. oktobra se sestane jugoslovenski parlament, ali že danes je sigurno, da do tega časa kriza jugoslovenske vlade ne bo rešena. Davidović je zašel v zagato, iz katere ne najde izhoda. Popuščaj je HRSS tako daleč, da ji je ponudil celo štiri ministrske portfelje v svoji vladi (storil je to sporazumno z muslimanskimi in slovenskimi klerikalci), in ni zahteval za to nič drugega, nego da bi Radić to pot ne izvajal svojega republikanskega, torej proti kralju naperjenega programa, marveč naj bi molčal o tej stvari. Radićevi listi so najprej oznanjali, da se stranka lahko sprijazni s to zahtevo in da je Radić slej ko prej pripravljen pristati na tako obliko monarhistične vlade, ki bi bila podobna angleški. To pomeni v bistvu, da bi moral postati jugoslovenski kralj samo nekaj reprezentant vladarske moči ali pa tolerirati in spoštovati preostanek minulosti, ne pa vladar v tem smislu, kakor določa vidovdanska ustava. Davidović, ki se zanaša na dobro voljo kralja Aleksandra, bi bil pripravljen pogoltniti tudi to grenko pilulo, računajoč na to, da bo to vprašanje itak reševala narodna skupščina. Davidoviću bi zadostovalo Radićovo priznanje »monarhizma« v katerikoli, celo v tej najpraznejši obliki.

Toda v teh svojih računih je doživel Davidović nepričakovano razočaranje. Ko so bila pogajanja z Radićevim pooblaščencom dr. Mačkovićem tako daleč, da je Davidović ponudil radićevcem štiri ministrstva in izjavil, da se strinja glede Radićevih kandidatov na ta mesta, tedaj si je Radić premislil in ni hotel poslati svojih zastopnikov v vlado. Davidović pa je biamiran pred celokupnim narodom. Radićeva taktika je torej zelo podobna Hlinkovi taktiki pri nas, samo s to razliko, da pri nas vlada ni navezana na 11 klerikalcev, tako kakor je Davidovičeva protiradikalna manjšina odvisna od podpore 50 radićevcev. Radić obeta med Hrvati ljudstvu take reči, o katerih ve, da so neizvedljive, prav tako, kakor Hlinka, da, celo še bolj. Na shodih je oznanjal svojim pristajšem, da ustanovi hrvatsko seljaško republiko, v kateri ne bo treba plačevati nobenih davkov, v kateri ne bo vojaške obveznosti niti uradništva, ki bi ga morala država plačevati, marveč bo vladala popolna blaženost. Radić sicer zelo dobro ve, da to ni mogoče, ali njemu gre samo za to, da pridobi volilce. Njemu mora biti ležeče na tem, da nikdar ne pride v položaj, da bi njegovi pristajši mogli zahtevati od njega, naj izpolni vse te obljube. Zato odgovarja in more odgovarjati celi njegovi akciji in njegovi politični demagogiji in frazerstvu edino le opozicijska taktika, nikakor pa ne sodelovanje v vladni odgovornosti. Za opozicijo zadostuje njemu in njegovim masam kričati, groziti, širiti nemir in obetati na vse strani, ker mu je ležeče samo na

tem, da pridobi na času, kajti nikoli ne pride do slučaja, da bi moral izpolniti svoje obljube. Uspeh, ki mu ga more prinesiti taka opozicijska taktika, je ta, da je lahkoverno ljudstvo vedno pripravljeno verjeti tem praznim obljubam in da je to njegovi stranki samo v prid. In v takem slučaju se vedno najde za Radića prilžnost, da se tu pa tam angažira s svojo stranko v parlamentu na to ali ono stran brez kakršnekoli odgovornosti in da izrabi to svojo pomoč za razdiralne cilje.

Tako je torej Radićev siališče ob boku Davidovičeve vlade, kakaj slednja bi bila brez Radićevih glasov v parlamentu v znatni manjšini. Iz teh razlogov se boji odgovornosti in kolebala glede vstopa v vlado, pač pa se zadovoljuje z dosedanjim položajem, ker bi z vstopom v vlado nikoli ne mogel izpolniti tega, kar je ljudstvu obetal. V teh razmerah je Davidovičeva vlada, ki nima svoje lastne večine, danes samo lutka, ki nima lastne volje.

Položaj hidrotehničnih inženjerjev.

V soboto je izročilo predsedstvo UJI in A ministrskemu predsedniku Davidoviću in poljedelskemu ministru dr. Kulovcu pismo izjavo povodom sklepa, da se hidrotehnični inženjerji podreje velikim županom in okrajnim poglavarjem. V izjavi pravi predsedstvo sledeče: Generalno ravnanje vod je napačno tolmačilo predpise zakona o splošni upravi ter je predlagalo prejšnji vladi, naj regulira svoje odnose napram velikim županom in okrajnim poglavarjem; po tem predlogu, ki ga je usvojilo poljedelsko ministrstvo in ministrski svet prejšnje vlade, so podrejeni vsi organi generalnega ravnanstva vod docela oblasti velikih županov in okrajnih poglavarjev. Tako podrejenost tehničnih organov in strokovnega tehničnega osebja policijskim oblastem, ki so pod vplivom pogostih političnih sprememb, bi pomenilo za tehnično stroko in kontinuiteto tehničnih poslov ogromno škodo. Dosedanja komplicirana administracija generalnega ravnanstva vod bi postala še bolj komplicirana. Strojno osebje in strokovni tehnični posli bi prešli pod neposredno in nestrokovno nadzorstvo pogosto menjajočih se policijskih oblasti, mesto, da so pod kontrollo predpostavljanih strokovnih organov. Malo številni inženjerji, hidrotehniko po stroki, bi bilo posamezno razmetano po županijah in okrajih, samo generalno ravnanje vod bi pa ne imelo dovolj strokovnih inženjerjev niti za nadziranje in tehnično revizijo. Dolgoletna slaba izkušnja, ki jo je imelo ministrstvo za zgradbe, dokler so bili njegovi oddelki pred vojno podrejeni okrožnim načelnikom, je povzročila, da so po vojni gradbene sekcije povsem ločene od policije. Tako, za tehnično stroko škodljivo izvajanje zakona o splošni upravi, ne odgovarja niti smislu zakona niti stvarni tehnični potrebi. Pravi smisel zakona o splošni upravi je v tem, da vsako stroko upravljajo strokovne oblasti: zato določajo po členu 8. tega zakona posamni ministri, kolikor smatrajo za potrebno, samo strokovne referente velikim županom, ne pa celih strokovnih organov. Po členu 10. in 11. tega zakona spadajo v kompetenco velikih županov vsi posli splošne uprave, izvzemši one, ki so s posebnimi zakoni o uredbi posamnih ministrstev pridržani za dotična ministrstva.

immelfart. — Pa je že čas, hitro domov po kovčeg in — to gre kar preveč hitro, Genova je že za menoj...

XIII.

Milan, ta je za trgovce.

Zares, Milan, ta je za trgovce. In recimo za ženske. Kajti v izložbah milanskih — cele skladovnice žide vseh barv in vseh sort. In računamo, pa se izkaže, da je žida zelo poceni. Venecianske rute — ravno kar so v modi, se izdelujejo v Milanu. In ne stanejo mnogo. Sicer pa in nasploh je »Dom« vreden vsega Milana. Kot ogromna igračka, izrezana, izklesana, izsekšana — kot iz sladkorja, bela, lepa, orjaška igračka, posvečena »Mariji Nascenti«. Stebri, stebrički in prekrasna okna, na katerih so naslikane čudovite podobe. Notri v cerkvi ogromna prostornost... Strehla, to je spet zadeva zase... vtiš imam, da sem v gozdu, v jelkovem gozdu, kjer je pravkar zapadel sneg... Kot povsod v Italiji, tako se vrši tudi na tej strehi »hece« — trgovci na zgradnicami se nahaja gori in kavarna... Na strehi cerkve. In oko objame vso pokrajino, vse naokrog, tja gor do Alp — na desni pod cerkvijo, pod streho pa so galerije Vittoria Emanuele...

Vsi smo Ti hvaležni.

(K 60letnici dr. E. Šlajmerja.)

Včeraj je praznoval v krogu svojih domačih šestdesetletni prvak slovenskih zdravnikov in eden najzaslužnejših mož na vseh poljih javnega življenja, dr. Edo Šlajmer. Z njegovim imenom je združen razmah slovenske kulture zadnja desetletja, v njem vidi slovenska javnost moža, ki se je z nesebičnim delom za blagor bližnjega in skupnosti dvignil visoko nad svoje sovratnike. Ne z besedičenjem in samohvalo, ne s častihlepijem in težnjo za materijalnimi dobrinami, marveč s skromnim zasebnim življenjem in neumornim znanstvenim ter splošno kulturnim in humanitarnim delom si je pridobil jubilat med nami zaslužen spoštovanje in priljubljenost. Ni ga menda v Sloveniji in Jugoslaviji, pa tudi daleč naokoli v inozemstvu količkaj izobraženega človeka, ki bi ne poznal dr. Šlajmerja kot enega najboljših naših zdravnikov in kirurgov. Saj ni skoraj slovenske vasi, kjer bi ta odlični kirurg ne imel pacienta, ki mu je rešil življenje ali ublažil in olajšal trpljenje. Njegova spretna roka dela prave operativne čudeže in med ljudstvom se je že udomačilo prepričanje, da je lahko pacient, ki pride v njegovo zdravniško oskrbo, brez skrbi za zdravje in življenje.

V svojem brezmejnem človekoljublju in sočutju s trpečim bližnjim se pa jubilat ni omejil le na zdravniški poklic, dasi so njegove zasluge že na tem polju neprecenljive. Marljivost, vztrajnost in temeljito strokovno znanje ga je gnalo dalje. Lotil se je uspehom organizacije splošnega sanatorija, kjer bi našli težko bolni vedno zanesljivo kirurško pomoč. Naše Leonide, ki alove daleč naokoli kot najboljši sanatorij te vrste, je delo dr. Šlajmerjevih rok. Tu sem se je zateklo že nebroj pacientov, ki jim je prešla opasnost, da izgube zdravje ali življenje, pa so

okrevali in odšli nazaj s čutom globoke hvalečnosti njemu, ki ne štedi svojih sil, kadar gre za zdravje ali življenje trpečega sobrata. O dr. Šlajmerjevem delovanju in zaslugah na znanstvenem polju bo obravnavala povestnica slovenskega naroda v posebnem in obširnem poglavju. V tem poglavju bo morala dolžno oceniti in priznati tudi njegovo delo kot profesorja kirurgije na zagrebški univerzi.

In kaj poreče o jublatu jugoslovnskega Sokolstva, naše gospodarske, prosvetne in kulturne ustanove, ki jim je dr. Šlajmer najboljša opora? Tudi njegovo vzorno in neumorno delo izven zdravniške vede je poglavje zase, ki mu pripada odlično mesto v slovenski zgodovini. Vsi se tega zavedamo in vsi smo hvaležni usodi, da je nam naklonila v njegovi osebi toliko plemenitega in dobrega. Vse drugo pa presega dr. Šlajmerjeve osebnostne vrline. Njegov socialni čut ne pozna razlike med bednim in bogatim, kot družabnik se odlikuje z vsemi vrlinami skromnega, prijaznega in visoko naobraznega človeka, kot patrijarh lahko služi za vzgled vsem drugim, kot glava Šlajmerjeve rodbine, ki jo pozna vsaka slovenska vasica, pa spada med one redke slovenske korenine, ki so podlaga zdrave družbe in jamstvo za lepšo bodočnost.

Prav radi bi ustregli njegovi skromni želji, naj ostane jubilej praznik ožjega kroga sorodnikov in znancev, toda v teh kratkih vrsticah je le slabo izražen neznan del tega, kar čuti vsa slovenska javnost. Zavedamo se, da je jubilat v polni meri zaslužil mnogo več, kakor mu more dati javnost z izrazom priznanja in hvalečnosti. Zato storimo le svojo dolžnost, če se pridružimo onim, ki so jublatu že izrekli svoje čestitke in zaključimo temu vzornemu in zaslužnemu možu ob njegovi šestdesetletnici iz dna duše: »Še mnogaja letala

Sokolstvo.

— Zagorje ob Savi. Sokolsko društvo otvori 12. t. m. gledališko sezono z Novočano dramo »Veleja«. Upati je, da bo letošnja sezona zelo živahna in da se bo po možnosti prav pogosto nudilo občinstvu kakov vzprižitev. — Z vztrajnim delom — gotov uspeh. 126/n

Julijska Krajina.

— Na italijanskem kr. učiteljsku je po dekretu naučnega ministrstva uveden tečaj za obvezo pouk nemščine in slovensčine. »Piccolo« se bavi obširno s tem pokretom in meni, da se bodo italijanski učiteljski rajši učili nemškega jezika, ker je pač eden glavnih jezikov v evropski kulturi. Vsled tega nastaja nevarnost, da se bo le malo dijakov učilo slovensčine. »Piccolo« sodi, da bi bilo umetnejše, ako bi bil pouk nemščine obvezen, slovensčine pa fakultativen. Piccolo predstavlja Italijanom, ki hočejo služiti med Slovenci, potrebo znanja njihovega jezika. Kako težak je položaj za javnega funkcionarja, učitelja ali orožnika, ako ne zna niti besede slovenskega jezika, pa če tudi morda govore Slovenci z njim italijansko, se pa med seboj pogovarjajo v svojem jeziku. Seveda »Piccolo« ne priporoča, da bi se morda učiteljski priučili dobro pravilne slovensčine, marveč nasvetuje naj se nauče samo ono, kar je neobhodno potrebno, toliko pa, da bodo približno razumeli Slovence. Namen je jasen: italijanski učiteljski naj zasedejo učiteljska mesta v slovenskih šolah, tako da bo slovenski ljudsko-šolski učitelj v Julijski Krajini prava redkost. To je preračunano stremenje po ponižanju ljudske šole med slovenskim prebivalstvom, da bo dajala nekoliko površnega z italijansko mešanega pouka slovenskim otrokom, ki bo daleč zaostajal za pravo ljudsko-šolsko naobrazbo. Poitalijancem v njih priproč od prosvete naše ljudstvo, to je namen italijanske šolske politike v Julijski Krajini.

— O koncertu »Pevskega in glasbenega društva« v Gorici poročamo na kratko tudi tržaški »P. D. S.«, ki pravi o gospe Pavli Lovsetovi, da ima mehek glas, da je bila izborna v srednjih in nizkih legah, da je peela s toploto in miloto, živahno aklimirana. Zelo dober je bil Eržen, spremljevalec na klavirju, in violonist Lipizer.

— Francoska vojaška mislija, ki je bila v Vidnu povodom jubileja brigade »Re«, je prispela v Gorico ter si nato ogledala bojišča ob Soči, pri Podgorju, v Oslavju, na Sabotinu, v Plavah, potem pa tudi na kraški strani. Na pokopališču v Zagorju so položili venec s francoskimi trakovi.

— Industrija in trgovci v Ajdovščini in okolici so poslali železniškemu ravateljstvu v Trstu bridko prižombo radi nerednosti in počasnosti ajdovske železnice in radi pomanjkanja tovornih vozov na postaji.

Svilene jumperje

v vseh najmodnejših barvah in fazonah iz najboljšega trikota s kratkimi rokavi od Din 170—220, z dolgimi od Din 220—390 nud tverda

F. J. Goričar, Ljubljana, Sv. Petra cesta 29 82 T

Izpred sodišča.

— Usodno maščevanje. Pred nekaj časom sta bila obsojena pri okr. sodišču v Ljubljani fanti Alojzij Pangarski in Jože Zupan iz Gadniča, ker sta nabila tovariša Janeza Gričarja, ki je pri obravnavi tudi pričal proti njima in jima je dosti pomagal do kazni. Gričar bi se bil moral s tem zadovoljiti in se s tovarišema nato zopet mirno poravnati, kot je to običajno pri naših fantih. Toda on je zagrešil. Po prestani kazni, ko so se fantje zopet srečavali, se jima je posmehoval in se iz njih norčeval, čaš da je slab fant, ki še ni bil zaprt. Tako se je pripetilo, da se je sešla ta trojica v Femčevi gostilni, kjer je Gričar zopet zabavljaval. Fanta je Gričarjevo izvirno postopanje tako razčutilo, da sta pograbila eden stol drugi pa bicevalnik in sta ga zopet pošteno naklestila. Gričar pa jih je zopet tožil in je zahteval kazen in pa naravnost ogromno odškodnino za svojih 5 malih poškodnic. Na predlog zagovornika pa, ki je uvodoma podarjal, da je to vsakdanji dogodek in enostaven, vendar pa ni enostaven z ozirom na vzrok pretepa, katerega je povzročil tožilec sam, je sodišče to dejstvo vpoštevalo in je obsojilo oba fanta samo vsakega na 3 tedne ječe in v primeri z zahtevkom na malenkostno odškodnino.

— Dolarski stric. Posestnikov sin, še ne 20letni fant, po domače Komarjev iz Dola, tam v brdskem okraju, je opazil, da nosi Janez Ribič, ki je živel pri hiši kot domačin, odkar se je vrnil iz Amerike, kar tako v hlačnem žepu zapeljive dolarske in dinarske bankovce s precej visokimi številkami. E, prilika naredi tatu — tako pravi star pregovor in to je bila res močna prilika za mladega fanta, ki je komaj dobro začel pogledati malo na vas in v nedeljah za domačimi dekleti in v gostilno. Hlače polne papirja vise tam na steni, in šine mu slika v glavo, kako se bo lahko postavil na vasi in v gostilni. In zatemnil so vsi dobri nauki poštenosti v zapeljivem žaru bogastva. Fant je segel v žep dolarskega strica za en bankovec za 1000 Din in 5 dolarjev. Skoro vedno se uresniči pregovor, če imajo otroci denar, imajo kramarji semeni, in skoro vse mlade fantiče tatilce so prišli na »štantihe sejmarskih«. Starejši fantje pa si kupijo uro, veržico, prstan, kako darilce za punco in tisti pa, ki še hodijo na vas si kupijo celo samokres. Ker se je smatral fant morda že za vasačca si je kupil za dolarje samokres. Od 1000 Din pa je zapravil 400 Din za druge fantovske potrebščine. — In kot otroka »štanta« je izdal Komarja »rebolber«. Prijeli so ga kot tat, postavili so ga pred sodnike in dobro je bilo, da je fant priznal da je ukradel 1000 Din bankovec, tatvine dolarjev pa ni hotel prevzeti. Ker je vpošteval senat kar celo kopico olajševalnih okoliščin kakor: orva kazen, mladoletnost, velika priljubljenost,

FILM ZA VAS!

Imeni:

Emil Jannigs in Reinhold Schünzel

jamčita za prvrstnost filma:

Zlato tele ali Vse za denar

Opozarjamo Vas na krasne napete scene iz velikanske avtomobilne dirke! Originalna smrtna nesreča v resnici posneta. Ta monumentalni film se predvaja v četrtek, dne 9., petek 10., sobota 11. in nedeljo 12. oktobra

v Elitnem Kinu Matica

6371 Kompletni umetniški orkerster svira pri vseh predstavah!

Predstave ob 4, 5, 7, 9. V nedeljo ob 3, 5, 6, 8, 9.

— dolarji in dinarji so kar plesali po hlačnem žepu — kes in upanje na poboljšanje — so obosodili fanta samo na 14 dni ječe. — In rekel je fantov oče: »Oh gospodje boholneje, res je mav, 10 krat več b'lo žihar, pa vseglili mu še kazen odrediti za en mesec, ker ga nucam doma!« No in sodniki so bili dobri in so mu kazen že za en mesec »odrinili«, tako, da sta bila oba zadovoljna.

Turistika in sport.

AMERIŠKI REKORDI.

Mednarodno priznana svetovna tabela rekordov v tekih obsega skupaj 66 prvih mest, od katerih odpade na Ameriko 23, na Anglijo 15, Finsko 14, Švedsko 4, Francijo 3, Kanado 2 mesti. Nurmi sam je postavil 11 svetovnih rekordov, Amerikanec Paddock 7 in Anglež Shrubbs 5. Razvrstitve rekordov je sledeča: Amerika 28 in sicer Paddock 7 rekordov (100 in 200 m, 150 in 200, 200 in 300 yardov, 300 m); 2. Meredith 3 rek. (440 m, 880 yard, 800 m); 3. Brown: 3 rek. (500 m, 550 in 1000 ayrdov); 4. Baker (600 m); 5. Duffey (100 yardov); 6. Sheppard (600 yardov); 7. Cormeili (1320 yardov); 8. Hillman (200 m z zaprekami). V ostalem so si moštva Amerike priborila 7 svetovnih rekordov v stafetah (4x100 m, 4x400 m, 2 milj. 440 yardov, 4 milj. 800 m (4x200 m), 1 miljo.

Anglija: 1. Shrubbs 5 rekordov (2 milj. 7, 8, 9, 10 milj); 2. Appleby 3 rek. (13, 14 in 15 milj); 3. Lidel (400 m); 4. Thomas (12 milj); 5. Grossland (20 milj); 6. Green (25 milj); 7. Squieres (30 milj); 9. Dixon (40 milj); 10. Lloyd (50 milj).

Finska: 14 rekordov. 1. Nurmi 11 rek. (1500, 1600, 2000, 3000 metrov, 3 milje, 5000 metrov, 4, 5, 6 milj, 10.000 m = ½ ure); 2. Steenroos 2 rek. (20 in 30 kilometrov); 3. Kohlenmaas (25 km).

Švedska: 4 rek. — 1. Lindberg (150 m); 2. Landgreen (1000 m); 3. Wide (2500 m); Švedska štafeta na 1000 m si je tudi priborila svetovni rekord.

Francija: 3 rek. — 1. Jean Bonin 3 rek. (15 km, 11 milj 1 uro).

Kanada: 2 rek. — 1. Thomson (120 yardov in 110 metrov z zaprekami).

STANJE PRVENSTVENA TABELA NA DUNAJU.

Simmering	3	2	0	1	4
Wacker	3	2	1	0	4
W. A. C.	2	1	1	0	3
Admira	2	1	1	0	3
Hakoah	2	1	1	0	3
Vienna	3	1	1	1	3
Rapid	3	1	1	1	3
Amateure	2	1	0	1	2
Rudolfshügel	2	1	0	1	2
Sportklub	3	0	1	2	1
Slovan	3	0	0	3	0

Številke pomenijo: prva številka iger, druga dobljene, tretja izgubljene, četrta neodločne igre, peta število točk.

— Rapid: Primorje, prvenstvena tekma se vrši v nedeljo 12. oktobra v Ljubljani na igrišču Primorja, Dunajska cesta, točno ob 13.45. Tudi ta prvenstvena tekma bo stala v znamenju izrazitega in ljutega boja za točke in bo prinesla z ozirom na boljše forme obeh moštev kar najlepši sport. Opozarjamo radi tega ljubitelje napetega nogometa na to tekmo, ki jim bo nudila za malenkostno vstopnino mnogo večje užitke, kakor pa šablonske, enostranske mednarodne prireditve.

— Nacionalni lakoatletski miting priredi S. K. Primorje v soboto in nedeljo 11. in 12. oktobra na svojem igrišču. Na mitingu nastopijo naše najboljši moči, ki bodo razven tega skušale postaviti nove rezultate. Vse točke bodo dobne zasedene. S tem mitingom je združena končna definitivna uradna lakoatletična igrišča S. K. Primorja, ki spada poleg Haska na prvo mesto jugoslovnske lakoatletike. Igrišče je po mnenju strokovnjakov najboljšje v Jugoslaviji. 129/n

— HASK (Zagreb) : ILIRIJA. V nedeljo 12. t. m. ob 15. uri se vrši na igrišču Ilirije nogometna tekma med Ilirijo in Haskom akademskim SK iz Zagreba, enim prvih reprezentantov jugoslovnskega nogometa. HASK nastopi s kompletnim I. moštvom, ki se nahaja danes zopet v najboljši formi. Obrambni trio Fridrih-Vrbanc-Dasović in leva stran forwarda Vinek-Plazzeriano so igrali v reprezentančnem moštvu Zagreba, ki si je pretežno nedeljo priborila v Beogradu proti splitski reprezentanci zlati kraljev pokal. 130/n

— Nurmi postavlja nove svetovne rekorde. Pred kratkim se je vršil v Helsinkforsu lakoatletski miting, katerega sta se udeležila tudi oba olimpijontka Nurmi in Ritola. Mitingu je prisostvovalo 10.000 gledalcev, kar je za razmeroma majhno mestce ogromno število. Nurmi je tekla na 5000 m in je dosegel čas 14.43,8. Ritola je prispel kot drugi, 20 sekund kasneje. Čas sicer ne dosega svetovnega rekorda, vendar ne doseže nihče na kontinentu tega uspeha. V Tammerforsu sta tekla oba rivala na 10.000 metrov in zmagal je zopet Nurmi v 30.20,9 pred Ritolo, ki je dosegel čas 30.44,8. Dne

American home for orphans of the war kingdom SHS.

Pri naši vojni siročadi v hrvatskem Primorju.

Naš urednik, ki se je udeležil novinarskega kongresa začetka oktobra na Gor-njem Jadranu je imel priliko posetiti v Sel-chah blizu Cirkvenice Amerikanski dom voj-ne siročadi kraljevine SHS, ki ga je uredi-la in ki ga vodi znana blagovornica jugo-slovnske siročadi gospa Mabel Grujič.

Dočim so ostali tovariši zaključevali zadnje razprave kongresa se je odzval pri-jaznemu povabilu poslanika gosp. Grujiča in v njegovem avtomobilu posetil krasno stavbo, v katerem je nastanjen Amerikanski dom vojne siročadi. Obsežna vila leži tik ob morju, okna so obrnjena na zapad. Vsa no-tranja oprava pripada Srbskemu podpornemu fondu, ki za upravlja gospa Grujičeva in ki vodi materialno brigo za celo akcijo amerikanske doma. Naravnost genljivo je videti spalnice nedolžnih otrok, ki jim je svetovna vojna pobrala roditelje in ki pri-hajajo na bujno jadransko obalo, da se nav-žujejo zdravega morskega zraka in da pro-vedejo enomesečne počitnice v intimnem otroškem stiku z bratci in sestricami iz ostalih jugoslovnskih pokrajin. Dom je opremljen z najmodnejšimi higijeničnimi napravami, ima svojega posebnega zdrav-nika, kuhinje, kopalne verande ter vzgo-jiteljico! Ker leži vila tik ob morju, je upra-va doma najela za vilo kočček zemljišča, ki je prirejeno kot otroško igrišče. Inicija-tiva je izšla od gospe Grujičeve lani. Ame-rikanski dom je namenjen počitniškemu odmoru naše vojne siročadi. Deco iz vseh krajev naše države zbira Kolo srbskih se-ster v Beogradu s posredovanjem minist-rstva za socialno politiko in s podporo do-brotnikov v Zagrebu, Ljubljani, Sarajevu, Beogradu itd. Doslej je uživalo ugodnost tega doma nad 500 otrok v starosti od 6. do 12 let. Deca se sprejema v skupinah 50 otrok možkega in ženskega spola. Življenje v tem počitniškem internatu je skupno. De-ca se učijo otroških iger, prepeva po solcu in zraku, koplje se v morskoi vodi, hrani se tečno in obilno. Posebna vzgojiteljica vadi otroke v primernem vedenju. Naš urednik se je razgovarjal z deco in našel med nji-mi tudi slovenske otroke iz Ljubljane, Kra-nja in iz drugih krajev Slovenije. Vsi so bili srečni in zadovoljni ter so očitovali srčno ljubezen do ostalih. Vsa deca, čim pri-spe v dom, se obleče v lične, čiste in nove obleke. Življenje je popolnoma prosto ter polno nepriljenega srčnega veselja. Od zore do mraka vihrajo ročice, se gibajo v svežem zraku mišice, duše se razproste v vihravi radosti.

Človeku se stori milo, ko vidi na delu človeško dobroto, kako se klanjajo neznanj vojni siročadi iz vseh krajev naše domovi-ne in kako živi v požrtvovanju za blago-tvorno idejo. Kdor ni sam izkusil žarke takih dobrot, ne zna prepoznati notranje vred-noti tega dela. Gospa Grujičeva zasluži zahvalo vseh nas, ki ocenimo tako blago-tvorno delo in srečo in ki se razliva iz ta-kega dela v otroška srca naše vojne siročadi širom jugoslovnske države. Naj bi strast za dobrotvorno delo in udejstvovanje za-jela še marsikatero drugo jugoslovnsko ženo in jo privedla na pravo višino ženske-ga bitja in na njeno pravo mesto v sedanj-družbi v sedanjem času.

Srbski podporni fond se je osnoval že l. 1912 in deluje do danes. Tekom bolkan-skih vojen je podpiral srbsko vojsko z zdra-vili in z drugimi strežniškimi materialom, ustanavljal poljske bolnice, nastavljal strež-nice, podpiral onemogle in invalide. Za ča-sa svetovne vojne je gospa Grujičeva oži-vela ta fond, nabirala v Ameriki in v Angli-ji denarna sredstva, ustanavljala bolnice za srbske armado, ter zlasti v dnevih največje begunske bede razvila med srbskimi ostan-ki po Italiji, na Krfu, v Franciji in v Švici med bolnimi srbskimi študenti kar največje blagotvorno akcijo. Marsikateri jugoslovns-ki dijak in dobrovoljec je bil deležen takih njenih dobrot, bodisi v denarju, bodisi v šti-pendijah, bodisi v oblačilu. V celem je Srbs-ki podporni fond izdal preko tri milijone dolarjev podpor. Iz teh svot pa se niso pla-čevali administrativni izdatki, ki so se zo-pet krili iz posebnih poklonil ožjih članov Srbskega podpornega fonda. Po svoji dolgoletnosti, po svoji obsežnosti ter po višini nabranih zneskov, kakor zlasti po podpo-rah, ki so se razdelile iz vseh teh akcij, spa-da Srbski podporni fond brez dvoma med največje humanitarne pojave našega nara-da. Naj gospa Grujičeva ne okleva v svojem delu in naj nadaljuje svojo vzvišeno misljo!

Prosveta.

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani.

DRAMA:

Začetek ob 8. uri zvečer.

Četrtek, 9. okt.: Firma P. B. Red A
Petek, 10. okt.: Zaprt. (Generalna vaja.)
Sobota, 11. okt.: Šest oseb išče avtorja, premijera. Izven
Nedelja, 12. okt.: Moč teme. Izven
Ponedeljek, 13. okt.: Šest oseb išče avtorja. Red D.

OPERA:

Začetek ob pol 8. uri zvečer.

Četrtek, 9. okt.: Zaprt.
Petek, 10. okt.: Carjeva nevesta. Red B
Sobota, 11. okt.: Majska noč. Red C
Nedelja, 12. okt.: Netopir. Izven
Ponedeljek, 13. okt.: Zaprt.

ŠENTJAKOB. GLED. ODER V LJUBLJANI
V nedeljo, dne 12. oktobra: Kirke. 114/n
V torek, dne 14. okt.: Kirke.

— Pirandello: Šestero oseb išče avtorja. Avtor gledališke senzacije »Šestero oseb išče avtorja« je italijanski pisatelj L. Pirandello. Prej je pisal z uspehom novele, pol starost — šestdesetletnik — se je lotil dram, izmed katerih je zlasti pričujoča obšla do malega vse svetovne odre. Avtorski zamisek: šestero oseb z medsebojnimi dramatičnimi odnosi — se nenadoma polaji ob času skušnje na odru z nameno, da bi našel avtorja, ki bi mu dal dramsko obliko. Tako si stopita nasproti dva svetova: navadna, vsakdanja resničnost in višja notranja realnost. Vprašanje je, kje je njih meja, kako lahko po-segata drug v drugega in kako more avtorjev zamisek kot živa umetnina na dan. Meje teh dveh svetov so zabrisane in gro-za je v tem, da jih gledalci, v tem prime-ru igralci sami več jasno ne ločijo. Pri igri sodelujejo: gg. Nablotska, Wintrova, Medvedova, Rogozova, Rogoz, Skrbinšek, Levor, Danilo itd. Režira g. Šest.

— Opera. V vodnjaku, Cavalleria. V Cavalleriji je včeraj pela Lucija Ropasova in reči je treba, da neprimerno bolje, kot prejšnja Lucija. Odč. Thallerjeva je bila resničnejša v igri, in zdi se mi, da se je včeraj tudi pevski dvignila nad prvim izvajanjem. G. Zathy je Alfija dal mirno, samozavestno, glasovno pa ni bil bogve-kaj. Korenjakova, kot po navadi, Turrida je pel g. Kovač in ne slabo. Nekateri dell partije so mu šli gladko iz grla, višina je sicer nekoliko tenka, a dovolj svobodna. Tudi v igri ni bil baš napačen. Smemo biti več ali manj zadovoljni z njegovim več-rajšjim Turridom.

— Druga premijera na Šentjakobskem gledališkem oderu. Šentjakobski gledališki oder si je nadel v tekoči sezoni dolžnost, vorizirati kolikor mogoče slovenskih dra-matičnih del. Po Kanarju prihaja na oder Alojzij Remec s svojo verižniško komedijo »Kirke«. Pisatelj slika medvojne verižni-ški čase. Komedija je prepletena z veselji-mi momenti, jedro igre pa je počuno. — Predprodaja vstopnic je v kavarni Zalaz-nik na Starem trgu. 131/n

— Mladinsko glasbeno predavanje. — Kakor lani, tako priredi tudi letos g. prof. Jeraj s pomočjo Gl. Maticice in Prosvetnega oddelka serijo mladinskih glasbenih pred-avanj v Filharmonični dvorani. Prvo tako predavanje bo v nedeljo 12. oktobra ob 11. uri pod naslovom »Poljska narodna glas-ka«. Uvodno besedo govori g. Adamič, poje g. Rozumova in g. Zathy. O tem velja-

nimivem predavanju izpregovorimo jutri več

— Gaj Krlep Salust: Vojna z Jugurto, iz latinščine poslovenil Anton Dokler. Splošna knjižnica št. 35. Tiskala in založila Zvezna tiskarna in knjigarna v Ljubljani. Strani 123. Cena broš. Din 16, vez. Din 22. S to knjižnico založba Zvezne tiskarne in knjigarne, ki se kaj marljivo giblje z izdajo različnih zvezkov svoje že dobro vpelane »Splošne knjižnice« začela izdajati prevode latinskih klasikov. Veliko bogastvo na li-terarnih, zgodovinskih in drugačnih vred-notah, ki je založeno v latinskih klasikih, daje tem spisom posebno privlačnost in ve-lik čar. Zato je nadvse hvalevredno stre-mljenje, ki hoče približati slovenski publi-ki teh znamenitih spisov. Posebno vred-nost imajo taki prevodi za one, ki ne obvi-da-jo latinskega jezika, da se tako lahko v svojem domačem jeziku vgrbotijo v neusah-lljive vire, ki nam jih podajajo latinski kla-siki. Tudi za one, ki poznajo izvirni jezik in posebno za dijake, ki berejo Salusta v izvirniku, bo ta veran in točen prevod odličnega humanista Dr. A. Doklerja služil prav dobro kot učni pripomoček. Ker je vrhu tega knjigi dodan primeren uvod z pi-sateljevo biografijo in drugimi za bolje ra-zumevanje potrebnimi zgodovinskimi in drugačnimi podatki, bo knjiga kot učni pri-pomoček toliko več vredna. Če dodamo še, da je knjižnica, kakor vsi zvezki »Splošne knjižnice« okusno in dostojno opremljena, in v ceni zelo zmerna, smo povedali dovolj, da je knjiga vredna vsega priporočila za najširše kroge, v posebnem pa za gimnazijs-ke dijake.

— Uzgajatelj. Izašao je novi broj Uz-gajatelja, časopisa za moralno poboljšanje društva (1. oktobra broj 10. 1924) sa ovim sadržajem: Miljenko Vidović: Glavna učiteljska skupština, Salih Ljubunčić: Školski diletantizam, dr. Tomić: Novi tip inteli-gencije, prof. Stanko Pavičić: Rousseauova uzgojna načela, Milan Šević: Iz starih i novih zapisa, prof. P. Moskatelo, dr. Teodor Petković, Milan Radeka, Stanislav Župić, Stevan Pataki, dr. Josip Ljubić: Moral i društvo, Anka Suligoi: Za slobodu žene, Ivan Nevistić: Smjernice savremene filo-zofije, Salih Ljubunčić: Urođeni darovi i uz-goj, Emil Petrović: Probudimo svest, Mi-ljenko Vidović: U zeničkoj kaznionici, Bar-tol Dimić: Uzgajanje i sredstva uzgoja, dr. Alfred Adler: Usamljenost i njezine opas-nosti, Andrija Adžajić: Didaktički materijalizem, V. Radojević: Misli o ljubavi, Mi-ljenko Vidović: Nuzgredne refleksije, Sa-lih Ljubunčić: Nacrt upitnog arka za indi-vidualnu psihologiju, Jak. Ramić: Poniža-nje čoveka, Emil Petrović: Ljubav i lepo-ta, prof. Ante Odčić: Pedagogika kao naj-mladja disciplina, Ilja Grbić: Vanjska i nutarnja kultura, Nikola Popović: Rad kao uzgojno sredstvo, Miljenko Vidović: Škola za odrasle. — Pregled. — Godišnja pre-plata dinara 60. — Uredništvo i uprava: Sarajevo, Skerlića ulica broj 7.

Umetne razglednice

po znižani ceni (100 kosov od dinarjev 30— naprej) nudi

Narodna knjigarna v Ljubljani.

Današnje prireditve v Ljubljani:

Kino Tivoli: »Ožetova usoda«.
Kino Ideal: »Higijena v zakonu«.
Kino Tivoli: »Sola junakov«.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 9. oktobra 1924.

Kaj je s korupcijo?

Vpiti o korupciji v državni upravi pod prejšnjo vladu je zadnje čase sicer nekoliko utihnulo, ali javnost še ni pozabila, da je prišel Davidovičev kabineta na krmilo v imenu in s pomočjo njegovega gesla o pobijanju korupcije. Pred imenovanjem sedanjega vlade in v prvih tednih po njenem nastopu je bila korupcija neprestano na dnevnem redu. Govorilo in pisalo se je o tem splošnem povojnem pojavu toliko, da javnost res ni več vedela, kdo je v državi je pošten. Zdaj se je ta krik nekoliko polegel tem bolj, ker čujemo, da bi bil sumpiran tudi kar član sedanjega vlade. Vsa ta gornja proti gotovim političnim krogom je bila torej le taktična poteza, s katero si je hotela vlada pridobiti zaupanje javnosti. In res se nismo zmotili, ko smo opetovano opozarjali, da je boj proti korupciji v rokah naših poštenih ministrov samo agitacijsko sredstvo. Z našo trditvijo se strinja tudi beogradsko »Vreme«, ki piše o korupciji tako-le:

»Ali tako glasen krik in vik proti korupciji, ki je najbolj cvetela l. 1919, 1920, 1921 in 1922, ima poseben smisel. Ta krik predstavlja politično demonstracijo, preračunano na dosego povsem drugačnih ciljev. Poleg svojega partizanskega značaja, ki je postal očividni tudi za slepce, ima ta vik namen, odvratiti pozornost državljanov in javnega mnenja od opasne akcije, ki jo razvija HRSS. V trenutku, ko se s Stjepanom Radićem inaugurira politika, ki preti porušiti one osnovne temelje, na katerih stoji s krivjo ustanovljena naša država in v katerih leži največja garancija njene bodočnosti in napredka, in ko se pojavlja opasnost, da narod izgubi potrpežljivost in stori konec vsem tem nevarnim eksperimentom z njegovimi velikimi svetinjami in pridobitvami, je smatrala vlada za najprimernejše, da z resnim krikom in vikom o resnem zlu odvrne pozornost in zanimanje državljanov in javnega mnenja od veliko resnejših in usodnejših stvari, kakor so opasne manipulacije s Stjepanom Radićem.

Ker je za vlado mnogo važnejša kooperacija s Stjepanom Radićem, nego vprašanje korupcije, zato vlada posebno podčrtava slednjo, da privleče glavne sile unitaristov na drugo fronto in v tem kaosu lažje ustreže Radićevim federalističnim zahtevam. Radić s svoje strani zlasti naglašja korupcijo, da bi svojim volilcem dokazal, da Srbi niso samo nasilniki in osvajači, nego tudi korumpirani, ter da bi tako napravil še večji prepad med Hrvatini in Srbi ter pri svojih pristaših še bolj utrdil željo po državni neodvisnosti.

Tako torej ves krik sedanjega vlade proti korupciji, ki predstavlja splošno zlo, čigar resno in sistematično saniranje zahtevajo interesi države, ni nič drugega, nego polzkuš, da se odvrne pozornost naroda in javnega mnenja od današnjih za državo usodopolnih vladnih manipulacij in da se zbudi zanimanje javnosti za druge reči. Ali bo naša ljudstvo, ki je v najtežjih časih pokazalo toliko zavednosti, dovolilo, da postane to pot žrtev nedostojnega in neresnega manevra?

★ ★ ★

— Povratek prestolonaslednika iz Anglije. Nj. Vel. kraljica Marija se je včeraj odpeljala v spremstvu dvorne dame Hadžić do postaje Vinkovce k sprejemu prestolonaslednika Petra, ki je bival dalje časa v Angliji in nekaj tednov na angleškem dvoru. Kraljica se je s prestolonaslednikom vrnila v Beograd ob 21. Po ulicah je prebivalstvo toplo pozdravljalo čvrstega in zdravega prestolonaslednika.

— Kraljeva zahvala JNU. Predsedstvo Jugoslovenskega novinarskega združenja v Zagrebu je prejelo smoči zahvalo kraljeve kabinete pisarne, s katero se minister dvora Janković v kraljevem imenu zahvaljuje združenju na udanostni brzojavki, poslani kralju z glavne skupščine na Sušaku.

— Imenovanja in vstopilna. Podpisani je ukaz, s katerim se potrjuje izvolitev dr. Gavre Manojlovića, univ. profesorja, za predsednika Jugoslovenske akademije znanosti in umetnosti v Zagrebu za dobo 3 let. Za ravnatelja Glasbene šole v Zagrebu je imenovan dr. Vekoslav Ružič-Rosenberg. Za profesorja Glasbene šole v Zagrebu je imenovan Fran Dugan. Za upravnika vseučiliške knjižnice v Zagrebu je imenovan dr. Franjo Fancev. Upokojen je upravnik zagrebskega gledališča Josip Bach.

— Premješčen je v inšpektorsko oddeljenje notranjega ministrstva dosednji načelnik oddelka za Slovenijo v tem ministrstvu gospod dr. F. Svetek. Vodstvo oddelka za Slovenijo, ki je v likvidaciji, prevzame dr. Mežgusar, dosednji srečni poglavar v Šmarju pri Jelšah.

— Laži-novinarji. JNU objavlja ta-le komunikate: Centralna uprava JNU je prejela zadnje čase več pritožb proti gotovim osebam, ki niso novinarji, pa se kot taki izdajajo. Centralno tajništvo JNU opozarja vsakogar, da so vsi člani JNU preskrbljeni z legitimacijami, ki so potrjene od notranjega ministrstva, od prometnega minist-

stva in od ardnosti, v katerem dotični novinar deluje. Centralno tajništvo naproša tudi vsakogar, da mu sporoči imena oseb, ki bi se na ta način predstavljale, da bo mogoče posredovati pri oblastih, da pokliče take ljudi na odgovor.

— Podaljšanje veljavnosti legitimacij železniških upokojencev za leto 1925. Upokojenci drž. železnice v Ljubljani se opozarjajo, da oddajo svoje in družinske legitimacije za vožnjo po režijski ceni pri najbližji postaji svojega bivališča najkasneje do 10. novembra t. l. v svrhu podaljšanja veljavnosti za leto 1925. Oni upokojenci, kateri ne stanujejo v bližini železniških postaj, naj vpošljejo legitimacije direktno Direkciji drž. železnice, oddel. VI. v Ljubljani. Za podaljšanje je priložiti vsaki legitimaciji po 1 Din v gotovini. Oni upokojenci (milosčincari, rentniki l. dr.), ki imajo samo listino izkaznico (identitetni list) vpošljejo to v svrhu obnovitve za l. 1925 istim putem z zneskom 50 p za komad. Slednji se opozarjajo, da velja listina izkaznica (izvzemši onih, ki so sestavni del legitimacije) samo za leto, v katerem je bila izdana.

— Zavod za tropične bolezni v Skopju. Ministrstvo gradjevinarstva je odobrilo kredit 560.000 Din za dovršitev nove zgradbe zavoda za tropične bolezni v Skopju.

— Imenovanje novih podporučnikov. V zadnjem poročilu o imenovanju so bili pomotoma izpuščeni: artillerija: Ulepić Zdenko, Jelačić Stanko, Lang Josip; inženjerija: Radin Alojzij.

— Mednarodni kongres najemnikov. V prihodnjih mesecih se vrši na Dunaju mednarodni kongres najemnikov, h kateremu se je do sedaj odzvalo 16 držav. Na tem kongresu se bodo obravnavali sledeči predmeti: 1. zaščitna zakonodaja najemnikov v posameznih državah; 2. nadaljna zaščita najemnikov in nje izpolnjevanje; 3. staviščno vprašanje glede nalog države, občin, samoupravnih teles in združenj; 4. vpostavitve mednarodne zveze vseh najemnikov. K zaključku se skliče velik javni shod, na katerem poročajo posamezni delegati o najemniških odnosih v posameznih državah. Najemniki Slovenije upajo, da bo »Zveza« sestavila resolucijo k temu kongresu ter proti njemu protestirala.

— Šole na Dunaju brez — otrok. Na Dunaju so morali od 4000 šolskih razredov letos opustiti 352, ker jim primanjkuje otrok. Dočim je bilo leta 1915 še 240.000 šolobveznih otrok, je to število padlo letos na 140.000, kar je seveda tudi posledica vojne. Pričakujejo, da je s tem doseženo najnižje stanje, ter da se bo od sedaj naprej število zopet zvišalo. Zanimivo je, da štelebo češko-manjšinske šole nad 5000 otrok.

— Polži povzročajo pogin goveje živine. Iz Bolcana poročajo, da je v zadnjem času poginilo mnogo govedi kar na glama. Iskali so vzrok temu in sedaj pravijo živinozdravniki, da je letos v travo izredno mnogo polžev, katere žival s travo vred požre in ti polži povzročajo nagel pogin živine.

— Direktni potniški voz Beograd-Praga je začasno ukinjen, ker je število potnikov sedaj neznamito. Ko se pokáže potreba, se odredi direktni potniški voz Beograd-Praga znova.

— Zagrebska izložba avtomobilov se odprla v soboto 11. tm. Zastopniki bo nad 60 svetovnih tvrdk s svojimi proizvodi. Posebno se opaža delavnost Italije in Amerike za prvenstvo v naši državi.

— Prebivalstvo Splita. Dne 1. tm. je štel Split 29.166 prebivalcev. Vsteti niso dijaki in vojniki. Prebivalstva je s tem nad 30.000.

— Kongres lekarnarjev se prične 25. tm. v Zagrebu.

— Osemnedevne počitnice so dovoljene na osn. šolah v vinorodnih krajih povodom trgatve.

— Darilo za šolske svrhe. Ministrstvo prosvete je dobilo od g. Mihe Mihaličević, damlatinskega rojaka, živčnega v Ameriki, znesek 75.000 Din, ki se razdele med nekatere osnovne šole v Dalmaciji za nabavo učil in oropje.

— Odlikovanje. Gosp. Ljuba Stanojević, član narodnega gledališča v Beogradu, je odlikovan ob priliki svoje proslave z redom Sv. Save tretje vrste.

— Za vodovod v Čačku. Za napravo vodovoda v Čačku je ministrstvo poljoprivrede odobrilo kredit 160.000 Din.

— Za popravo poti Osijek-Trebinja. Vukovar je dovoljen kredit 200.000 dinarjev.

— Milica Vukobranković — bolna? Znana potomka srbskih knezov Milica Vukobranković, ki je bila na Dunaju obojena zaradi poskusnega zastupljenja, je obbolela v kaznilnici in shujšala za 21 kg. Vložila je prošnjo za pomilostitev. To prošnjo so podpisali vsi porotniki in celo rodbina, katero je poskušala zastupiti. Sodni dvor je prošnjo kot neupravičeno odklonil.

— Netečaj za fotografije-amaterje. Odsek za tujski promet ministrstva trgovine in industrije razpisuje vedat nagrad za najboljše fotografije posnetke naših krajev Rok za prijavo poteče 31. oktobra. Vse potrebne informacije so interesentom na razpolago v potovalni pisarni Zveze za tujski promet (Tourist-Office).

— Redek jubilej. 11. oktobra praznuje Andrej Gogala, delovodja tvrdke Feliks Toman, 40letnico svojega službovanja. Kot prava gorenjska korenina, z Bleda doma, je vstopil k tej tvrdki 1884 in ostal do danes marljiv in agilen uslužbenec. Kar so napravile v teh letih njegove pridne roke, je znano in dela le čast in ponos navedeni tvrdki. Ožji prijatelji njegovi, katerih je mnogo, se ga spominjajo ob tem, redkem jubileju. Čast, komur čast!

— Oblak se je utrgal v terek nad Skopjem. Vsed silnega naliva so bile vse ulice in ceste preplavljene, vendar škoda ni velika.

— Policijske neverjetnosti. Pravkar je dospelo na Dunaj 5 šampionov — rokoborcev pariške policije, z namenom, da se poskusijo s 5 enakovrednimi tovariši dunajske policije v — rokoborbi. Ta zotovo prav posebne vrste »produkcija« se je vršila pravkar v neki veliki dvorani javno ob zvokih policijske godbe. Zmagala je dunajska policija v razmerju 6:4.

— Duhovnik — berač. Član kongregacije lazarskih theol. dr. Krauss na Dunaju je na prigovarjanje kneza Thurn Taxis izstopil leta 1922 iz te kongregacije ter prevzel službo župnega upravitelja »križanske« cerkve (nemškega viteškega reda) na Dunaju. Leta 1923 je oslepel, na kar ga je red odlovil. Ker so prizadevanja oslepelega duhovnika pridobiti si preskrbno, katero je imel poprej v svoji kongregaciji, ostala brezuspešna, je vložil tožbo zoper viteški red, ki se pravkar obravnava pri sodišču. Dr. Krauss je brez vsakih sredstev in dela nezmožen ter mora beračiti, kar mu je celo neki visoki cerkveni funkcionar sam — svetoval.

— Iz Kranja nam poročajo: V Predoslju pri Kranju imajo v dvorani Izobraževalnega društva razstavo sadja. Aranzirana je strokovnaško in okrašena s zelenjem in cvetami. Razstavljenih je nad 700 kupčkov (4 do 5 sadov) sadja dobrih vrst; vkuhanega tudi nekaj. Razstava bo odprta še ta teden in v nedeljo. Naj si je ogledajo kmetje in meščani.

— Rožnodolci Amerikanci. Uprav amerikanke so se počeli na Rožnodolci razvijati. Pretekli teden je občinski odbor krstil ulice s številnimi mesti s imeni. Splošni preobrat pa je povzročil sklep Oplešnega društva v Rožni dolini, da nabavi svojim članom in sostanovcem lične cestne hodnike, o katerem sklepu smo že pred kratkim poročali. Ta velevaž in nujno potreben sklep se je počel v ponedeljek uprav amerikanke urediti. Potem ko je domača tvrdka cementnih izdelkov pretekli teden navozila na ulice obratnike, je morala pred početkom dela odstraniti precejšnje oviro na vogalu trgovine B. v podobi velike mesarske barake. Ko so predvidni možakarji ukrepani na javni seji na ulici pred B. trgovino, obdani od neštevilne množice domačih paglavcev, kako nestor odstraniti in ga na novo mu določen prostor spraviti, ne da bi stalo posestnika občutne stroške, se je majestetično pripeljal županov avto po ulici. Tisti, ki še niso bili v Ameriki, so neverjetno zmajali z glavo, ali velika in težka baraka je stala po preteku dveh ur na svojem novem mestu in sedaj že režejo tamkaj Rožnodolcem, par sto metrov nižje proti jugu, ukusno govedino in kar je z njo v zvezi. Naravnost amerikanški način, doslej nam neznanega načina prevajanja in pa odločni možje, ki sa ga izvršili, nam jamčijo, da bo Oplešnega društvo ustvarilo še marsikaj amerikankega, če bo do njegovi člani in sostanovci njegovega delovnega okrožja, njegove sklepe uvaževali in dejansko podpirali, kar bi bilo v interesu cele občine le želeži.

— Proslava 25godnjšeg jubileja češke visoke tehniške šole v Brnu. Dne 3. novembra o. g. biti će tomu upravo 25 godina, otako su počela predavanju na češkoj visokoj tehničkoj školi u Brnu, na kojoj su mnogi djaci Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca posvršavali svoje nauke. Izabrani priredivački odbor absolventata te škole je zaključio, da se tom prilikom priredi svečana proslava, te se u tu svrhu pozivaju svi absolventi, podanici Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca, koji su na toj školi izvršili nauke, da se do gornjeg vremena sa tačnim navodom svoga djelovanja (vrste službe) te sa tačnim svojim adresama javu na Ing. Milana Vuletića, Brno, Nova 61, da bi se moglo sa staviti statistiku te da im bude moguće poslati spomenicu. — Priredivački odbor.

— Zagoneten slučaj v Beogradu. Gimnazijalca Milan Popović in Jovo Somic iz Beograda sta si napovedala dvoboj in sicer radi neke devotke, v katero sta bila oba zaljubljen. Nabavila sta si sekundano, zdravnik, skratka vse, kar je potrebno za dvoboj, samo orožja nista imela! — Radi tega sta sklenila, da se dvobojujeta na ta način, da drug drugega motriita in kdor prvi trenu s trepalnicu, je premagan in mora za kazen sedeti na vozno os. Dvoboj se je vršil v Košutnjaku pri Beogradu. Zmagal je Jovo, nakar so mladeniči, privržali nesrečnega Milana na soro, nakar je voz odredal z največjo hitrostjo proti mestu. Tik pred mestom so dečki voz ustavili, ali Milan je izginil. Vsa polzvedovanja za njim so ostala do sedaj brezuspešna.

— Iz raznih krajev države. V stremskem selu Rivi se je 10-letni Jovo Girc igral z očetovo puško, ki se je sprožila. Kroglja je zadela njegovo štiriletno sestro. Dekletce je bilo takoj mrtvo. — V vasi St. Topolje v Slavoniji je posestnikov sin Iv. Janković zaklal svojo nevesto Baro Martinović. Vzrok ljubosumnost. — V Kordusevcih na Hrvatskem je v pljanosti seljak Anton Rasposović ustrelil svoje šestletno dete, ki je bilo takoj mrtvo.

— Dva poskušena samomora v Zagrebu. V Zagrebu se je včeraj zastupila s solno kislino delavka Ljubica Zamajun. Našil so jo nezavestno, nakar je bila prepeljana v bolnico usmiljenih sester. Njeno stanje je ubupno. — Na Trgu i. se je vrzel pod tramvaj ruski emigrant Jurij Bielopoljski. Voznik je tramvaj v zadnjem trenutku ustavil in je Rus dobil le lažje poškodbe. V smrt ga je gnala beda.

— 83 seljakov na obtožni klopi. V Požegi v Slavoniji se je pričela 7. tm. senzacionalna rasprava proti 83 seljakom, ki so obtoženi hajskanja proti vojski in antidržavne propagande po členi 1. točke 4. zakona o zaščiti države. Prvi dan se je vršilo zasliševanje prič, včeraj pa se govorili zagovorniki. Obtožbeno zagovarjajo dr. Krnić, narodni poslanec, dr. Ortner, narodni poslanec in dr. Kiratić, odvetnik v Požegi. Obsodba bo verjetno razglášena danes.

— Strelna utrla starca. V Jadrtovem, Dalmaciji, je strelna udarila v hišo vseh. Anta Puranta in ga ubila, dočim je oplašila njegovo ženo po desni roki. Puranta je bil star 70 let.

Velik vlom v Litiji.

Vlomilci odnesli za 50.000 Din manufakturnega blaga.

Iz Litije nam poročajo: Dnevna kronika je zadnje tedne beležila drzne vlome v raznih krajih Slovenije. Vlomilci so bili po poročilih varnostnih organov specialisti za vlome v razne prodajalne, posvetili so svoje talente posebno na vlome manufakturnih trgovin, od koder so vedno odnašali za več desetstotih in stotisoč dinarjev blaga.

Tako so vlomilci posetili tudi tih Litijo v noči od 6. do 7. m. ter vlomili v trgovino Maksa Lajovic, od koder so odnesli različno manufakturno blago v skupni vrednosti 50.000 Din. Tvrdka Lajovic je pričela pred meseci z renovacijo svoje trgovine in so se vršila razna zidarska popravilna dela.

Vlomilci specialisti za manufakturno blago so izvažali prav prikladen vhod v trgovino, skozi katerega so nemoteno prišli in odšli. Zadaž za hišo so zidari podrli star zid predsobe, kjer so odprli slabo zaprta vrata. Vlomilci so v lahkoto z nekim železnim predmetom iz trgovine odnesli vse najboljše blago ni so nemoteno ponoči izginili v temo. Orožniška poizvedovanja od danes niso imela še pozitivnih uspehov. Po različnih sledovih in znamenjih sklepajo, da so vlomilci prišli v Litijo kar z vozom in da so na njem potem neopazeno blago odpeljali. Ker se torej bližajo mrzli zimski meseci, se mora vlomilska golazen preskrbeti s toplo zimsko obleko.

— Poslužite se ugodne prilike za posestev Zagreba od priliki avtomobilske razstave, ki traja od 11. do 15. tm. Polovična vožnja! Legitimacije se dobe po 20 Din pri Tourist-Office, Aleksandrova cesta 8.

— Juhani. Iz priznanih pisem: »Juhani« je velika dobrota za okusnost in zdravost prehrane. Hrana brez »Juhana« se hrani z »Juhanom« sploh ne da primerjati. Cana dr. K. odvetnikova soproga v Ljubljani. 47/n

Iz Ljubljane.

— Izročitev odklikovanj. V nedeljo ob 11. dop. se izroče v dvorani Glasbene Matice v Ljubljani vpricho ljubljanskih pevskih društev in zastopstva Prosvetnega oddelka za Slovenijo odklikovanja zastavi pevškega društva »Ljubljanski Zvon«, častu. predsedniku »Ljublj. Zvona«, dr. A. Sviglj, predsedniku »Slavca«, Iv. Dražilu, pevovodji Z. Prelovicu in tajniku Zveze pevskih zborov S. Pečenku.

— Osebna vest. Inženjer Metod Gabrček Andrejev iz Gorice je prestopil po enoletni praksi v dunajski centrali Siemens-Schuckert-Werke k Jugoslovenski Simens in je pridelen njeni tehniški pisarni v Ljubljani. Vsed jasne tendence merodajnih faktorjev v državi morajo tudi taka podjetja nameščati pri nas — naše ljudi, ako so na razpolago. Tako je tudi prav. Čujemo, da je v dunajski centrali še več mladih inženjerjev Jugoslovenov, ki pridejo po dovršeni praksi v domovino.

— Odprta gnojlišča so po ljubljanskem stavbnem redu dopuščena samo v vnanjem stavbinskem okraju, ali je še mnogo posestnikov, ki imajo taka gnojlišča tudi v notranjem stavbinskem okraju, celo ob vrtovih in na dvoriščih in v neposredni bližini javnih cest in potov. Ako jih dotičniki ne odpravijo, bodo kaznovani. Prepovedano je tudi odkladanje kakršnikoli smrdljivih in gnojlihi snovi bodisi na javnem, bodisi na privatnem svetu notranjih stavbinskih okrajev. Treba, da se varujemo pred nevarnostjo nalezljivih bolezni in epidemij!

— Klub ljubiteljev pitčarjev obvešča vse, ki se zanimajo za letošnjo jesensko vzrejo in uporabnostno tekmo, ki se vrši 11. in 12. t. m., v sledečem: V petek 10. t. m. zvečer se vrši v hotelu »Union« v Rožicah pozdravni sestanek z inozemskimi sodniki, družabni večer in končni razgovor glede podrobnosti na tekmi. I. Dan tekme, v soboto jutraj ob sedmih, je zbirališče prosv. spanijelov in prizadetih sotrudičnikov na restavracijskem vrtu glavnega kolodvora. Tam se bo vršila smotra došlih spanijelov, nato pa odhod v lovišče obine Ježica, kjer se bodo dopoldne preizkušali spanijeli. Kratak odmor in kosilo bo opoldne v gostini »Pri ruskem carju« na Ježici. Tja imajo pripeljati lastniki, oziroma voditelji pitčarjev do 13. ure svoje pse. Na dvorišču te gostilne se bo vršila smotra frmačev, nato pa takoj tekma z istimi in spanijeli do mraka. Zvečer istega dne bo neprijeli družabni sestanek v »Unionu«. — II. dan, t. j. v nedeljo, je ob osmih iz glavnega kolodvora z vlakom skupni odhod do Zaloga, od tam pa v lovišče obine Device Marije v Polju. Tekma se bo nadaljevala s pitčarji po eni, s spanijeli po drugi strani, v pravcu vodnega in poljskega dela, šarjenja, dela na roparice in drugo. Opoldne bo kratak odmor in kosilo v Zalogu, od koder se bo pomikala tekma na obeh straneh Save v smeri proti Ljubljani. Zvečer bo v uniojskih »Rožicah« zopet družabni večer; tam se bo razglasil uspeh tekme in razdelila darila ter nagrade. 125/n

— Cene divjačine. Slovensko lovsko društvo v Ljubljani je sklenilo s tvrdko E. Vajda, Čakovca pogodbo, da prevzame spodaj navedeno divjačino do preluka po sledečih cenah: srne kg 4 Din 20.—, zamsi kg 4 Din 12.50, zajci nad 3 kg kos 6.—, poljske jerebice kos Din 25.—, fazani (petelin) kos Din 50.—, gozdne jerebice kos Din 30.—, ključa kos Din 30.— in velike divje race kos Din 20.—. Cene so mišljene franko oddaja postaja. Pošilja se samo po železnici. Zajci ne smejo biti iztrebljeni, sploh nič odprti, marveč samo izmenjeni, da odteče voda. Dobro divjačino

je treba vpošiljati v košarah med slamo. Košare vpošilja tvrdka franko oddaja postaja. 124/n

— Umrla je danes ob 9. dopoldne v Ljubljani ga. Antonija Gregorič. Kruta usoda jo je iztrgala rodbinam Gregorič in Aplenc v najboljših letih. Pogreb bo v soboto ob 16. uri popoldne. Blag bi spomin! Zaljubljenim naše iskreno sožalje.

— V pošastno. Poslovečiči uradnik istočasno tudi blagajnik »Ekonomске Orjune« je g. Dobila Peter in ne aretirani P. Zajec. Aretiranec je glavav Mestne Orjune ljubljanske in ni bil nikdar uslužben pri nas.

— Društvo zoboteknikov za Slovenijo vabi svoje člane k izrednemu obnemu zboru, kateri se vrši ob pol devetih dne 18. t. m. in k sestanku pol ure prej v Prešernovi sobi gostilne pri »Novem svetu«. — Udeležba obvezna. — Predsednik. 123/n

— Tatinska služkinja. Včeraj je bila prijeta služkinja Neža Prezelj, uslužbenka pri neki stranki v Hrenovi ulici. Prezeljeva je vlomila v kovček kuharice Evgenije Horvat, ki je bil shranjen v podstrešju posloja Narodne banke v Ljubljani. Ukradla ji je različno perilo in obleko v vrednosti 2500 Din. Prezeljevo so izročili sodišču.

— Pri tatvini je bil zasačen 26-letni hlapec Matija Papež. Hotel je iz kleti trgovca Česnovarja na Dolenjski cesti odnesti 10 praznih vreč, pri čemur ga je zasačil domači hlapec »Dolgooprstnega Papeža« so izročili sodišču.

— Drzna žeparica prijeta. Na Vodnikovem trgu so se v zadnjem času silno pomnožile žepne tatvine in skoraj ni minil dan, da se niso javile okradene žrtve. Policija je pred nevi prišla dve predrzni žeparki, o čemer smo že poročali, včeraj pa je uspelo prijeti drzno in prefrigano žeparko v osebi služkinje Romane Janež. Janežovo je opazil tržni nadzornik g. Kováč, ko je segla v košaro služkinje Marije Pokorn in ji ukradla torbico z 89 dinarji. Kováč je tatlico prijel in jo izročil stražniku. Med eskortiranjem na policijo je skušala Janeževa vreči od sebe lepo rujavo usnjato listino, kar pa je stražnik opazil. Na policiji je izjavila, da je listino našla, kar pa ni verjetno, ker so pri osebi preiskavi našli pri njej še zeleno usnjato listino s 24 Din in nov glavnik. Eventualni lastniki teh ukradenih predmetov se naj javijo na policijo.

— Velika tatvina. Natakarka Stefi Trampuž, zaposlena v gostini pri »Fajmoštru« je prijavila na policijo, da je bilo 7. tm. med 17. in 25. uro vlomljeno v njeno spalnico na Sv. Petra cesti 6. Storičle je odnesel 2200 Din gotovine in zlat prstan, vreden 300 Din.

— Policijske prilave. Včeraj so prispele na policojo sledeče ovadne: Radi prestopka cestnopolic. reda 8, prekoračenja policijske ure 1, zglasevalnih predpisov 1, plesa brez dovoljenja 1, posesti orožja brez dovoljenja 2, pretepa 1, izgređa 1, in radi samomora 1. Aretacije: radi prepovedanega povratka 1.

— Kavarna, restavracija in klet »Zvezda«. V kavarni »Zvezda« svira dnevno od 5. ure popoldne do 1. ure ponoči prvovrstna elita Damska kapela. V kleti prvovrsten Salonski orkester od 5. ure popoldne do 12. ure ponoči. V kleti in restavraciji je na razpolago izborna vino, sveža mrzla in goraka jedila. Po gledaliških predstavah se s njim gostom servira polovici porcije raznih svežih jedil. Trikrat na teden v restavraciji in kleti sveže morske ribe. 52/n

KAJ VSE LJUBEZEN S'TRI.

Včeraj okoli 14. so našli pasanti v parku pred sodiščem na Kralja Petra trgu nekga mladega moža, ki se je zviljal v smrti krih. Pasanti so takoj obvestili stražnika, ki je poval pomoč iz rešilne postaje. Nesrečnej, ki se je zastupil z lizolom, je bil takoj prepeljan v bolnico, kjer pa je eno uro kasneje kljub takojšnji zdravniški pomoči v strahovitih mukah umrl. Ugotovili so, da je neznanec 32-letni delavec Ciril Hacler, pristojen v Dolško, okraj Kamnik. Pri njem so našli pismo sledeče vsebine: »V smrt grem radi nesrečne ljubezni«. Hacler je imel ljubavno razmerje z nekjo služkinjo, ki pa je zavračala njegovo ljubav, ker je bil brez službe.

Iz Celja.

— Pritožba proti občinskim volitvam v Celju. Kakor se nam poroča, je vložil dr. Ogrizek proti občinskim volitvam v Celju pritožbo. Ne vemo, kje je našel kakšen vzrok za pritožbo, ker so se volitve vršile popolnoma svobodno in korektno.

— Posurovelost brez primere. Pred stanovanji naših narodnih meščanov so bile pretečeni dni položene mrtvaške glave. Te glave so bile baje ukradene v podružni cerkvi sv. Maksimilijana. Kako so suroveži prišli v cerkev do njih, je vsekakor zanimivo. Upamo, da se bo varnostni oblasti posrečilo zločine, ki na tak način dajejo duška svoji onemogli jezi in sovraštvu proti našim narodnim ljudem, izslediti, da bodo dobili zaslužno plačilo.

— Licitacija listja v mestnem vrtu se vrši v nedeljo dne 12. oktobra ob 3. popoldne. Sestanek interesentov pri vremenski hišici.

— Nov cvetličnjak v Celju. V smislu sklepa občinskega sveta se je za prostor med Savinjo in grofijo v bližini brvi, katere vodi v mestni vrt, pričel graditi nov cvetličnjak, ker stari sedanjim razmeram že dolgo ni več odgovarjal.

— Imenovanje. Na državni realni gimnaziji v Celju je imenovan za profesorja g. prof. Orožen iz Murske Sobotne in kot nadomestni učitelj izprašan filozof g. Franc Kušar — oba učitelja za zemljepis in zgodovino.

— Radiokonzert prvič v Celju. V ponedeljek 6. in v torek 7. t. m. zvečer je priredila ljubljanska tvrdka s radiopotrebiščami, Subotič in Narodnem domu in Unio reklamnne radiokonzerte iz Pariza, Dunaju, Rima, Frankfurtu in drugod. Nekateri točke so se čule jasno in razločno, večji del pa je motilo šumenje in škrtanje, ki g. onemoteno ni gramofonu, p. 124/n

Gospodarstvo.

Finančna politika nekaterih držav.

Vojna je zapustila skoraj vsem državam kot nasledstvo novčani problem. Ker so morale evropske države izdajati ogromno množico novčanic, s katerimi so krile izdatke za vojno, je prišlo naravno gospodarstvo v obupno stanje, iz katerega se danes ne more najti pravega izhoda. Najbolj tipični primer držav, v katerih je inflacija z vsemi zlimi posledicami dosegla vrhunec svojega razvoja in zahtevala radikalno reformo finančne politike, so Nemčija, Poljska in Avstrija. Kot država, ki je med vsemi prva uredila svoje finance, je Angleška. Posebno zanimiva je njena finančna politika z ozirom na borbo za premoč angleškega funta nad dolarjem. — Finančna politika Severne Amerike, ki jo narekuje zlata inflacija, je tudi važna v zvezi s finančno obnovo Evrope.

Če si ogledamo finančno politiko Avstrije, Nemčije in Poljske, moramo konstatirati tesno zvezo med budžetno in novčano politiko. Ta stara istina je prišla v omenjenih državah do pravilne uporabe, toda poskusi z ravnotežjem budžeta so se ponesrečili v prvi vrsti zato, ker so se predvidevani dohodki v gotovini radi padca valute znatno skrčili. Večina finančnikov se smatrala kot edino sredstvo za rešitev zunanje posojilo. Ta metoda je rešila Avstrijo in bržkone reši tudi Madžarsko. Nemčija in Poljska pa lahko služiti za vzgled, kako je treba izvršiti denarno reformo z lastnimi sredstvi. Odločilni moment v njihovi reformah je bila uvedba davkov v zlatu. Paralelno s tem je Poljska naložila kontribucijo na premočnine in nepremičnine v znesku 1 milijarde zlatih frankov, Nemčija pa je s § 2. zakona o »Deutscher Rentenbank« naložila poljedelstvu, industriji in trgovini neke vrste hipoteko v znesku 3 milijard 200 milijonov rentnih mark. Poleg omenjenih ukrepov sta uvedli obe državi tudi prisilne tečaje, tako da so te odredbe vzbudile med državljani zaupanje v državo in njeno moč. Kapital, ki je dotlej težil večinoma v inozemstvo, se je začel vračati v domače banke in podjetja. Avstrija in Poljska sta spoznali, da emisije prve mesece noče biti konec, toda slednja je bila krita z nakupljenimi devizami, ki jih trgovina ni mogla absorbirati. Obe državi sta poslali v promet zlati in srebrni kovani denar z namenom, da dosežeta predvojni denarni položaj.

Veliki vojni izdatki so prisilili tudi Angleško, da si pomaga z emisijo vrednostnih papirjev »currency notes«. Tudi Angleška se je lotila dolgova. Brezposelnost in ekonomska kriza je sprožila med trgovskimi krogi misel, da bi večji obtok novčanic saniral te razmere. — Drugi pa so menili, da si je treba pomagati s takojšnjo deflacijo, ki je edino sredstvo za stabilizacijo državnega kredita in tečaja angleškega funta v New Yorku. Ti spori se še vedno nadaljujejo. Stališče vlade je izraženo v izjavi finančnega tajnika Grahama, ki je pri debati o proračunu izjavil, da ne veruje, da bi se mogla država spozabiti tako daleč, da bi začela voditi inflacijsko politiko. Letošnji budžet izkazuje prebitke v znesku 424.000 funtov. Ali vlada je dobila dopolnilni kredit za funte v znesku 3.732.692 funtov in malo manjka, da se predvideni prebitke ne spremenijo v deficit. Da bi vladi ne bilo treba seči po strašnem sredstvu — inflaciji, mora skriti svoje izdatke. Vsako misel o inflaciji angleška vlada odločno odklanja. Nasprotno, finančno ministrstvo skuša na vse načine ozdraviti gospodarsko življenje tako, da bi mogla država polagoma preiti k deflaciji in uvedbi zlate valute. To težnjo podpira ogromna večina angleških gospodarskih činiteljev.

Jasno je namreč, da so zle posledice inflacije vedno večje, kot težave in eventualne neizgode, ki jih predstavlja deflacija. Glede finančne politike je glavno vprašanje stabilnosti. Toda med stabilnostjo normalnega trgovskega položaja in stabilizacijo cen potom manipulacije s papirnatim denarjem je precejšnja razlika. Cen ni mogoče stabilizirati dotlej, dokler nimamo stalnega mednarodnega plačilnega sredstva, to je zlate valute.

Zelo zanimiva je finančna politika Severne Amerike. Pritok zlata v Ameriko ni posledica položaja na denarnem trgu, marveč logična posledica dejstva, da predstavlja Amerika najprikladnejši in edini zlatu stalno odprt denarni trg. Zlata je v Ameriki v vrednosti nad 4.000.000.000 dolarjev. Tako ogromna rezerva mora naravno razširiti notranji kredit in zahtevati, da poseže v finančno politiko državna banka. Pred vojno je bila kreditna politika velikih emisijskih bank neka avtomatično determinirana od porcije med kovinsko rezervno in njeno emisijo. Zvišanje ali znižanje te porcije v eni ali drugi smeri je opozarjalo bančno ravnanje, da je treba razširiti ali omejiti kredit, da se zviša ali zniža obrestna mera. Dočim je bila pred vojno ameriška kreditna politika napram zlati rezervi eno in isto, vodijo federalne banke danes dvojno politiko: eno napram kovinski podlagi, drugo napram kreditu.

Pritok zlata je dovolil afiliranim bankam (to je večina ameriških bank), da postanejo bolj neodvisne od federalne banke. Leta 1922.—1923. so zvišale te banke svoj delniški kapital za okroglo 3 milijarde dolarjev, ne da bi iskale pomoči pri federalni banki. Afilirane banke imajo pravico uporabiti ekvivalent svoje zlate rezerve pri federalnih rezervnih bankah brezkontrolno. Čim so izčrpale ekvivalent svoje zlate rezerve, imajo pravico do predjuma iz rezervnih federalnih bank, toda samo v obliki posojila. Ker nimajo sredstva, s katerimi bi preprečile povečanje kredita potom afiliranih bank na podlage zlate valute, ki jo slednje dobivajo, pošiljajo rezerve federalne banke v promet že več mesecev namesto novčanic obveznic, ki predstavljajo njihovo kovinsko podlago. Z drugimi besedami, one se protijo povečanju lastne zlate gotovine in svoje kreditne podlage. Ali ta politika ne rodi dobrih posledic, zakaj če se z ene strani zlata gotovina ne poveča, se z druge zniža obtok novčanic. Tako se torej proporcija med rezervno in emisijo poveča. Koncem junija 1924 je znašala 82 odstotkov napram 75 odstotkom v decembru 1923.

Federal Reserve Board smatra del v Ameriki naloženega zlata za vlogo Evrope, ki bo povrnjena, čim se v evropskih državah obnovi normalne denarne razmere na podlagi zlate valute. Amerika sama teži za tem. S tem, da daje Evropi posojila, pomaga Amerika v prvi vrsti sebi.

—g Tedenski živinski sejem v Zagrebu. Zagreb, 8. oktobra. Cene na današnjem živinskem sejmu so se gibale takole: vol, domači, I. 14.—15, II. 12.—13,50, III. 10 do 11,50, bosanski I. 12,50—13, II. 10.—11,50, krave, bosanske, II. 10.—11, III. 7.—8,50, bik, 12.—14, teleta I. 20,50—21,50, II. 18.—20, svinje, debele, 22,25—23,50, mršave 18.—21,50, prešči do enega leta 17,25—22,50, nad eno leto stari, 18.—23, Konji, tovorni I. 7.—9,000, II. 6,500—7,000, III. 5.—6,000, lahki 4.—5,000, srednji 4.—5,500, težki 5.—6,000; žrebeta od enega leta 3.—4,000, od dveh let dalje 4,000 do 5,000.

—g Svinjski sejem na Dunaju. Dne 7. t. m. je bilo na svinjskem sejmu na Dunaju 8046 komadov svinj. Cene za kilogram žive teže: la debele 28.—28,500 K, srednje debele od 27.—28,000, stare, debele, od 25.—26,000, težke od 26.—28,000, lahke 25.—27,000, mesnate 22.—28,000. Kupčija srednja. Svinj je bilo domačih samo 53, iz Jugoslavije 808, iz Rumunije 1599.

—g Svetovni pridelok sladkorja bo znašal letos okoli 21.250.000 ton, to je za 2 milijona ton več od lanskega leta.

—Nove dopisnice dobimo v kratkem. Po kvaliteti papirja se znatno razlikuje od sedanjih.

—g Sodelovanje Trsta in Benetk. »Lloyd Triestino« je skupno z benetškimi družtvom »S. Marco« zgradil v Benetkah pomorsko postajo za potnike, ki je bila dne 3. tm. svečano odprta. Prišli so v Benetke tržaški gostje in govorilo se je lepo o potrebi sporazumnega delovanja s strani Trsta in Benetk na gorenjem Jadranu. Mogoč lepši besed, ki pa ne zaležejo nič, ker stremljenje Benetk je to, da bodo one obvladavale glavni gornjeadrski promet.

—g Nova italijanska podjetja. Tokom prvega polletja se je ustanovilo v Italiji 37 novih družb za transporte in odpravo s skupnim kapitalom 19 milijonov lir. Izmed drugih sluznih družb jih je 21 povisalo družbeni kapital za 140 milijonov lir.

—g Francoski budjet. Po izjavi francoskega finančnega ministra Clementela bo obsegal novi budjet 32½ milijarde frankov izdatkov in 29,9 milijard dohodkov. Za pokritje deficita bo vlada zahtevala povečanje nekaterih davčnin.

—g Nove telefonske črte. Ministrstvo pošte in brzojava je odredilo tretjo telefonsko črto Beograd-Zagreb, ki bi istočasno vezala tudi Sarajevo-Split in Zagreb z Ljubljano. Ta črta se ustvarja radi telefonske zveze z Dunajem, Prago in Trstom.

—g Naručanje intenzivnosti nemškega dela. Znani industrijalec Gugenheimer iz Amerike se je mudil dalje časa v Nemčiji in ko se je vrnil v New York je v pogovornih z novinarji izjavil, da je prepričan, da se položaj Nemčije na svetovnem tržišču presuene in da se že opaža silna intenzivnost na vsem delovnem področju v Nemčiji. Nemški delavci kažejo veliko voljo za delo in danes se lahko govori o povprečnem delovnem času 10 do 12 ur. Gugenheimer misli, da se Nemčija potrdi prisvojitii si povsem ruska tržišča.

—g Carinski dohodki. V drugi desetini septembra t. l. je bilo carinskih dohodkov na carinarnicah v Beogradu 14.943.038 dinarjev, v Zagrebu 11.985.547 Din, na Jesenicah 227.995, v Ljubljani 4.369.478, v Mariboru 3.179.157, na Rakeku 502.436, na Sušaku 1.032.484. Lansko leto je bilo v prvih šestih mesecih carinskih dohodkov 766.063.697 dinarjev, letos pa 760.766.408 dinarjev.

—g Nove lokomotive za progo med Sinjem in Splitom. Te dni sta dospeli v Split dve novi lokomotive za sinjsko progo. V kratkem pride še ena. S temi lokomotivami se promet med Sinjem in Splitom znatno zboljša. Na mestu pogorelega železniskega arzenala v Splitu stoji nov. Dovršuje se še ostala dela v notranjosti.

—g Dobave. Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 20. oktobra t. l. pri ravnanstvu državnih železnic v Ljubljani glede dobave 187.000 kg mehkih drv in 13 tisoč 700 kg bukovih drv. — Dne 4. nov. t. l. pri direkciji pošte in telegrafa v Ljubljani glede dobave blaga za državne zaslave; pri ravnanstvu državnih železnic v Ljubljani glede dobave kompletnih klesetov in lijakov; pri ravnanstvu državnih železnic v Zagrebu glede dobave samotne moke, samotne opeke, in šalic za strnišča; pri ravnanstvu državnih železnic v Sarajevu glede dobave stavbnega lesa. — Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

To in ono.

Paberk.

Kako priti do stanovanja?

Po triletnem boju je moj ubogi prijatelj, državni uradnik, nazadnje je dobil v obeh instancah stanovanje. Zadnjič mi je zaupal, da je v tem času uležel na stanovanjski urad nad trideset prošelj za različna stanovanja in izdal zanje nad tristo Din za kolke. Pa kaj zato, slednjič ga je vendarle dobil in to je glavno. Posameznost o njegovi borbi za stanovanje vam ne bom poročal, čeprav bi bile zelo poučne za vse one, ki se še sedaj bore za streho in katerih je menda okoli šeststo.

Sicer je pa menda po vsem svetu ta preklicana stanovanjska kriza ali griza in se je ne bomo še kmalu iznebili. Se celo v Angliji ni dosti boljše. Zadnjič sem čital zanimivo zgodbo iz nekega mesta v bližini Londona.

V stanovanjski urad pride neka gospa. — Koliko otrok imate? — Osem, od teh šest na pokopališču. — Posestnik hiše bo že zadovoljen, če imate samo dva.

Pol ure kasneje je odšla gospa vsa zaračeta od veselja iz stanovanjskega urada s podpisanim odlokom, da ji je dotično stanovanje dodeljeno (v Angliji gre pač malo hitreje kot pri nas). Šla je naravnost na sosedno pokopališče — po šest otrok, ki jih je pustila tam, da so jo počakali, dokler ni uredila zadeve v uradu...

Kako so se potem gledali s hišnim posestnikom, zgodovina ne poroča, tudi ne vem, ali je rekuriral na drugo instanco. Vsekakor — če si v tem položaju — pojdi in stori tudi ti tako!

Strahovit doživljaj londonskega grobarja.

Grobar nekega londonskega pokopališča je zvečer, predno je legel spat, običajno vsakokrat še enkrat obšel mrtvašnico in pogledal dali je vse v redu. Nekega večera so ležali v mrtvašnici trile mrtlič, obsevani od plamena sveč, ki so obenem napolnjevale prostor z zadušljivim zrakom. Grobar je našel vse v redu, oddalil se je zopet in kratko zatem legel spat.

Nenadoma ga iz spanja zbudi strahovit krič. Grobar, misleč, da se je poleg pokopališča ali pri mrtvašnici komu primerila nesreča, je vstal, se oblekel ter s svetilko v roki pregledal celo pokopališče. Opazil ni ničesar sumljivega, naka je stopil v mrtvašnico. Ko je odprl vrata je presenečen obstal: v mrtvašnici je bila tema, sveče so ugasile. Grobar je dvignil svetilko ter po-

strelil na mrtlice. Lasje so se mu naježili strahu, ko je opazil, da dva mrtveca ne ležita v krstah, nego sedita poleg; tretji pa je ležal nekoliko višje v krsti, se dvigal in padal in čuti je bilo neko hropenje. Grobar je obstal kakor okamenel, končno pa se je otresel prvega strahu, skočil je na plano in bežal kakor bi ga gnale pošasti proti mestu. Ustavil se je brez sape na policiji, kjer je službojočemu uradniku opisal svoj nenavaden doživljaj. Malo za tem je odšlo šest stražnikov v spremstvu grobarja in uradnika v mrtvašnico. Tu so našli vse kakor jim je opisal grobar: dva mrtveca sta sedela poleg krste, tretji pa se je dvigal in padal in slišati je bilo šklepetanje zob.

Stražniki so takoj stopili v akcijo; oba mrtliča so položili zopet v krste in nato stopili k tretjemu in ga dvignili iz krste. Nudil se jim je čuden prizor. Pod mrtvecem je ležal živ človek, preplašenih oči, popolnoma skrčen od straha. Skočil je takoj iz krste. Prepeljali so ga na policijo, kjer je izjavil, da je preteklo enoč popival v družbi s tovariši, ki so ga upijali. Kako je prišel v rakev, mu ni znano. Policija je aretirala njegove tovariše, ki so izpovedali sledeče: Njihov drug je bil tako pijan, da ni mogel hoditi. Nosili so ga med potjo ter se končno ustavili pri mrtvašnici, da se odpočijejo od »napornega posla«. Eden izmed njih si je izmisli, da pijanega tovariša položijo v krsto, da ga ne bo treba nositi. Rečeno — storjeno! Položili so pijanega tovariša v krsto in da se ne »prehladi« so ga pokrili z mrtličo. Ostala dva mrtliča so posadili na tla in sicer zato, da se jih nebi pijani tovariši v slučaju stizenja preveč ustrašili. Pijanček se je vsled strahu zadržal na pokopališču, pred vsem hrana, katero človeštvo potrebuje.

Od tedaj naprej so se bavili s tem problemom tako učenjaki, kakor državni in pravkar je izdal znani geograf, profesor in ravatelj univerzitetnega geografičnega zavoda v Berlinu, dr. Penck, rodem Avstrijec, interesantno tozadevno razpravo pod naslovom »Glavni problem fizične antropogeografije«.

—g Dobave. Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 20. oktobra t. l. pri ravnanstvu državnih železnic v Ljubljani glede dobave 187.000 kg mehkih drv in 13 tisoč 700 kg bukovih drv. — Dne 4. nov. t. l. pri direkciji pošte in telegrafa v Ljubljani glede dobave blaga za državne zaslave; pri ravnanstvu državnih železnic v Ljubljani glede dobave kompletnih klesetov in lijakov; pri ravnanstvu državnih železnic v Zagrebu glede dobave samotne moke, samotne opeke, in šalic za strnišča; pri ravnanstvu državnih železnic v Sarajevu glede dobave stavbnega lesa. — Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

—g Nove lokomotive za progo med Sinjem in Splitom. Te dni sta dospeli v Split dve novi lokomotive za sinjsko progo. V kratkem pride še ena. S temi lokomotivami se promet med Sinjem in Splitom znatno zboljša. Na mestu pogorelega železniskega arzenala v Splitu stoji nov. Dovršuje se še ostala dela v notranjosti.

—g Dobave. Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 20. oktobra t. l. pri ravnanstvu državnih železnic v Ljubljani glede dobave 187.000 kg mehkih drv in 13 tisoč 700 kg bukovih drv. — Dne 4. nov. t. l. pri direkciji pošte in telegrafa v Ljubljani glede dobave blaga za državne zaslave; pri ravnanstvu državnih železnic v Ljubljani glede dobave kompletnih klesetov in lijakov; pri ravnanstvu državnih železnic v Zagrebu glede dobave samotne moke, samotne opeke, in šalic za strnišča; pri ravnanstvu državnih železnic v Sarajevu glede dobave stavbnega lesa. — Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

V zelo enostavnih, matematičnih formulah o produktivni hrani in številu ljudi, dokazuje prof. Penck, da je število ljudi na zemlji omejeno. Kakor hitro bo na celnem svetu dosežena gotova najvišja kultura zemlje, se število ljudi ne more več pomnožiti. 8—9 milijard je po njegovem mnenju največje število ljudi, za katere naša zemlja lahko producira hrano. Ker znaša današnje število ljudi okoli 1,8 milijard, nevarnost, da bo hrane izmanjkalo, še ni ravno posebno velika. Vendar pa se je ne sme podcenjevati, kajti, če se bode človeštvo še v naprej tako hitro in izdatno množilo, kakor do sedaj, utegne že po 300 letih priti čas, da za nove ljudi ne bo več prostora in tudi ne hrane.

Profesor Penck, v nasprotju z Malthusom, ni mnenja, da bi bilo treba kaj ukreniti zoper naraščanje števila ljudi, ker je sigurno pričakovati, da bode nastopila v pomnoževanju človeštva doba, v kateri se bode le-to vendar le počasneje pomnoževalo. Predaleč bi zašli, če bi tu hoteli natančneje razpravljati o tozadevnih vzrokih; naj zadostuje, da povemo, da za zdaj, kakor pravi učenjak, še ni potrebe, da bi z našimi tradicijami prelomili.

Nova gorska cesta v Alпах.

Od zadnje severnokoroške vasi doline »Möllthal«, svetovnoznane Sv. Krvi (Heiligenblut 1279 m) naprej je izpeljana v lepih serpentinah, znamenita, za promet motornih vozil prirejena »Glocknerstrasse«, ki jenja pri koči nemškoavstrijskega planiškega društva »Glocknerhaus« (2140 m). To cesto nameravajo podaljšati za 27 km do Zell am See na Salcburškem, s čemer bode zveza München-Benetke skrajšana za 100 km. Izpeljali jo bodo v obče tam, kjer je že za časa Rimljanov obstajala cesta, čije ostanki se po nekod še prav dobro poznajo.

Proga bo šla čez Heiligenblut Hochtor (2506 m), Mitterstölz (2305 m), Fuscher Törl (2400 m), Ferleiten (1200 m) — Zell am See, vedno v višine nad 2000 m ter bo prekašala glede naravne lepote (planine, ledeniki, nebotičniki) vse podobne ceste v Evropi, zlasti dolomitske.

Na najlepših točkah bodo napravili velike moderne hotele, ki bodo služili razvajenim avtomobilistom za udobno bivanje. Pravijo, da bode možno voziti avtomobilom tu 4—5 mesecev v letu. Ker je od Sv. Krvi dobra avtomobilska, dasi malo ozka cesta že izpeljana (v nasprotni smeri) čez Iselsberg (1305 m) v dolino Pustertal in od tod čez znani Plöckenpass (Monte Croce 1360 metrov) v Italijo, bode možno bogatim ljudem, peljati se iz München-a čez Salzburg po ti cesti v Benetke z avtomobilom. A tudi za turistiko bode ta cesta imela precej pomena. Vendar se bodo pravi turisti raje vozili izogibljivi ter jo krenili iz Glocknerhaus-a raje — peš skozi Bockkarscharte in Hoher Gang v Ferleiten v veličastnem 10 urnem ledeniškem pohodu. Gradnja s hoteli vred bo stala 27 milijard aK (= 30 milijonov Din) in trajala 2 leti.

— Portret v pol uri. Italijanska revija piše o ženjenih osebah in navaja primere o hitrosti dela nekkih umetnikov. Slavni slikar Luka Giordano je v eni uri izdelal sliko naravne velikosti. Sliko »Sv. Severina« je izgotovil v enem dnevu in pol. Ko je bival v Rimu, je dvajsetkrat kopiral Rafaela in dvajsetkrat »Biko Konstantina«. Pri neki priliki je ob prisotnosti španske kraljice v pol uri na pamet naslikal portret svoje žene. Kraljica se je začudila taki hitrosti, snela veržico z vrata in jo poklonila umetniku. Nekega dne je izgotavljal Kristusa med apostoli in ga poklicel oče na kosilo ter mu zaključil, naj hitro konča, sicer se bo juha ohladila. »Gotov sem,« odgovori Luka, »mamejka mi samo še en apostol.« Predno se je juha ohladila, je bil apostol gotov. Sklada telj Rossini je napisal najlepšo romanco o »Telu«, medtem ko je kahal riž. Slavni Gaetano Donizetti, ki je v 40 letih napisal 66 del in tisoče kantat, arij, romane, liturgij, sinfonij in kvartetov, je komponiral »Don Pascuala« v treh dneh. Četrto dejanje »Faust« vorete pa je uglašil tekmo enega večera, ko je čakal na poset neke dame. Pri tem delu je bil tako raztresen, da ni slišal trkanja dame. Dama se je vrnila. Donizetti je izgubil intimno zabavo, zato pa je umetnost pridobila lepo operno delo.

Glavni urednik:
RASTO PUSTOSEMSEK.
Odgovorni urednik:
VALENTIN KOPITAR.

B. Grimshaw-G. Clavigny:

Gospodična kapetan.

Ležala je četrte ure visoko nad tem revnim bivališčem, poslušala, gledala, pričakovala tak dogodek, ki bi spravil možaka na prosto. A nič se ni zgodilo. V daljavi se je že začelo malo svitati in najgloblja tišina je še vedno vladala nad tem divjim kotom.

Ali je bil mož doma? Vajiti je vedela, da je sama, daleč proč od vsake pomoči. Hotela je samo zadostiti svojemu radovednosti in se ne po nepotrebnem izpostavljati nevarnosti.

In vendar je morala nekaj ukreniti. Mudilo se ji je, ker se je hotela vrniti v vas, predno bi se zdani.

Zapustila je svoje opazovališče, se brez vsakega šuma plazila po obronkih skalnatega griča in prišla do koč.

Potisnila je uho na vrata in poslušala; globoko dihanje ji je naznanilo, da je možak doma.

Lahnih nog se je odpravila, splezala spet nazaj na svoj stari prostor na skali, visoko nad koč in vrtom.

Tu je izruvala precejšen kamen, se skrila v grmovje in ostro zapiskala, kakor divji mrjasec, ki hodi ponoči po gozdu in dviga kamenje s poti.

47 Obenem je zalučala skalo, k jo je odkrnila, v grmičje kraj koč.

Vtis ni izostal. Mož je začel v koč tuliti od jeze, v saml srajci je planil ven in divje kričal, da preplaši živali, kajti bal se je, da mu razrujejo njegov vrt in zato je vstal, da ga brani.

Bakljio je držal v roki, jo vihtel po zraku in tulil kot obseden:

— Hu, ho... hu, ho... hu, ho!

Bil je Donahue.

Njegovi rdeči lasje so bili zrasti, silili so v čelo in na sence, in tako se je zdel njegov divji obraz še bolj surov.

Živel je v pomanjkanju, to je bilo jasno. In vendar je moral porabiti vsako priliko, da se oplani, kajti njegove motne oči in mehke, nabrekle ustnice so vidno kazale posledice alkohola.

Vajiti so se začele tresti roke. Če bi bile njegove oči mogle treščiti ob tla tega moža, bi bil na mestu mrtve.

Donahue še živi!

Proklinjala je usodo, ki jo je silila še enkrat začeti vso stvar, ki jo je tako natančno in premišljeno pripravila.

Donahue bi bil moral umreti, a je bil še vedno živ!

Začeti je bilo treba spet od začetka.

Kajti dokler bo ta človek živel in v stanu

stikati okoli po Pacifiku, toliko časa za njo ne bo nevarnosti, ne miru.

Stal je tu, pred njo, v razdalji desetih metrov. Bila je oborožena... Njen samokres je nesel daleč in znala je izborni meriti; to je vedela.

Vendar ji niti na misel ni prišlo, pomeriti na hudodelca in ga ustreliti.

Morda je bila ta rešitev preveč enosajna za njene ženske možgane, morda se ji je zdel drugi skrivnostnejši način boljši... Morda se je tudi bala posledic takega neposrednega dejanja, kajti na Ninéju, ki je bil pod britansko oblastjo, je bil sodnik. Ta otok je bil pravo gnezdo mislonarjev. Zločin bi vzbudil velik škandal, razburil vse prebivalstvo in sledila bi preiskava...

To je bilo preveč šuma za stvar, ki se je dala urediti na tihem, kakor je upala.

Služaj ni uredil vse... če bi ji le usoda hoteli nakloniti tak slučaj!

Nihče na otoku ni ne žaloval za tem človekom, a za »Sibilo« in njeno posestnico bi to pomenilo mir za vedno.

Molk je vladal okoli koč.

Donahue je mislil, da je pregal mrjasec.

Ugasnil je svojo bakljio in se mrmraje vrnil v koč.

Čez nekaj časa je vajiti zapustila svoje skrišališče in se naglo oddaljila.

Vedela je vse, kar je hotela vedeti, in niti za trenutek ni ni revščina tega moža zbudila pomi-

lovanja niti za trenutek ni mislila, da je reven, nesrečen, zapuščen, in da se ga ni bilo več bati.

Živel je, to je bilo dovolj, in dokler bo živel, ne bo mogla najti svojega duševnega miru in brezbriznosti svoje prikipajoče mladosti.

Ko je bila dovolj daleč od koč, da sum njenih korakov na skalnatih tleh ni mogel več doseči ušes njenega divjega sovražnika, je počela hiteti in izginila v gozdu.

Hotela je na vsak način končati to zadevo in tako niti mislila ni na utrujenost. Tekla je kot košuta pod jasnim zvezdnatim nebom, tekla je, kot bi jo mož zasedoval.

Eno uro pozneje je spet začela šumenje valov.

Spoznala je, da je prišla preko gozda in se bliža obrežju.

Bila je v pravi smeri.

Ko je prišla do belega peska na obali, je šla nekaj časa vzdolž morja in kmalu je stala pred belo hišico, ki je tu samevala.

Stopila je naravnost k lesenim vratom, pobrala kamen in tolkla po deskah. Zaklicala je:

— Saa, Saa!... Prebudi se!

Poslušala je.

Valove je šumelo nad čeremi in palme v bližnjem gozdu so se lahko zibale, šepetaje s kovinskim glasom.

Saa je sora.

Modni salon
Marija Götzl
Ljubljana, Kongresni trg šte. 8.

Cenjenim damam vljudno naznanjam, da so dospeli osebno izbrani dunajski in pariški modeli zadnjih novosti.
Največja izbira klobukov iz klobučevine v najokusnejših oblikah in poljubnih barvah.
Vsa popravila se sprejemajo ter po želji točno in najhitreje izvršujejo.
Najnovejši žalni klobuki stalno v zalogi.

6228

Zvezke in mape

vseh velikosti priporoča

Narodna knjigarna
Prešernova ul. - LJUBLJANA - Prešernova ul.

Knjigovodjo - bilancista

samostojno moč, po možnosti neoženjen, išče za takojšnji nastop **Konzervna tovarna „Globus“** na Vrhniki. Plača po dogovoru. Reflektira se samo na prvostopne moči s prima referencami. 6295

Kaj kupiš

najugodnejše?

Svilene flor nogavice . . . Din 39—
Volneni jumperji . . . Din 68—
Zimske tricot rokavice . Din 25—
Crép de Chine Din 95,130
Damsko perilo kos Din 39—, garnitura Din 84— in razno drugo blago po konkurenčnih cenah.

A. ŠINKOVEC nasl. K. SOSS
Mestni trg 19. 65 T/II

6373

Večni je danes ob 9. dopoldne iz naše srede odpoklical k Sebi v boljšo bodočnost ljubljeno soprogo, oziroma teto itd., gospo

Antonijo Gregorič

v 48. letu starosti.

Pogreb nepozabne bo v sobotoj dne 11. t. m. ob štirih popoldne iz hiše žalosti, Mestni trg 8, na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 9. oktobra 1924.

Janez Gregorič, soprog.

Žalujoči rodbini:

Gregorič in Aplenc.

VILJEM BIZJAK

Gospodarska c. 7 parna pekarna

Marijin trg 2

GLAVNA ZALOGA IN PRODAJA KEKSOV IZ ROG. SLATINE.

Albert	keks	à kg	Din 34—
Vaniljni	"	"	34—
Milk	"	"	33—
Nič-Nac	"	"	30—
Petit-Beurre	"	"	36—
Slatinski	"	"	37—
Mandeljevi	"	"	43—
Smetanovi	"	"	38—
Familjni	"	"	36-50,
Mexid čajna mešanica	"	"	50—
Patience različne od	"	"	Din 49— do
Oblati za torte po	"	"	52—
Zdravilni prepečenec zavoj	"	"	1—
	"	"	6—

Napolitanke, Adrija, piškoti, medeno blago in druge vrste blaga.

Preprodajalci primeren popust.

6368

Obnovite naročnino!

Pisalni stroji, potrebščine
mekanična delavnica
3591 (popravljalnica)
L. BARAGA, Ljubljana,
Selenburgova ulica 6.

Dobrodoči zobotehnični atelje

brez konkurence, v manjšem mestu, na glavni progji Zagreb-Brod, se prodaja pod zelo ugodnimi pogoji. Ponudbe na oglasni zavod Vorsič naslednik, Maribor, Slomškov trg 16. 6360

Drva

trboveljski premog

H. Petrič

Ljubljana
Gospodarska cesta 16
Telefon 343 T 57

Realitete v Sloveniji.

Prvovrstne zgradbe in komplekse iščem za tuj račun. Prosim ponudbe z opisom in pogoji.

Dr. Ivan Černe,

Gospodarska pisarna, Ljubljana, Miklošičeva cesta 6. 6302

Za odgovore upravnaj se priloži 1 dinar. — Plačajo se vnaprej.

Mali oglasi

Čena malih oglasov vsaka beseda 50. para. — Najmanjše pa 5 dinarjev.

Kupim

Gobe in fižol
kupuje 6236
SEVER & KOMP.
Ljubljana, Wolfova ulica št. 12

Službe

Strojniki in kurjači
želi stalne službe; večje je tudi ključavničarskega dela. — Naslov pove uprava »Sl. Nar.«. 6348

Maserka

se priporoča c. damam, posebno za nego lica; pridem na dom. — Škofja ulica 13, spodaj, levo. 6370

Pianistinja

sodeluje pri plesnih vajah in prireditvah. — Ponudbe pod »Izveščana 6319« na upravo »Slov. Narod«. 6370

Pametno dekle,

snažno in pošteno, do 30 let staro, ki razume kuhinjo in delo v boljši hiši — se takoj sprejme. — Naslov pove uprava »Slov. Narod«. 6332

Za urejevanje knjigovodstva in sestavljanje bilanc — se priporoča

prvovrstna knjigovodska moč.
Cenji. ponudbe pod »Prima reference/6364« na upravo »Slov. Narod«. 6332

Dekle,

dobro vzgojeno, šole prost, staro 14 do 16 let, se sprejme v boljšo hišo za lahko delo in k otrokom. — Naslov pove uprava »Sl. Nar.«. 6331

Kuharica

se sprejme za hotel na deželi. Prednost imajo z daljšimi spričevanji. Nastop lahko takoj. — Ponudbe pod »Hotel/6350« na upravo »Slovenskega Naroda«. — Plača po dogovoru.

Stanovanj

Bančna uradnica
išče mesečno sobo v sredini mesta. — Ponudbe pod »Soba 432/6361« na upravo »Slov. Narod«. 6370

Iskali

Trgovski lokal
z dvema sobama in izlozbo na kar najpomembnejšem kraju Ljubljane — iščem. — Ponudbe na upravo »Slov. Narod« pod »Prima lokal/6363«. 6370

Prodaj

Prodaj iz lastnega gozda okoli 1000 lepih bukavih dreves za na žago za posekanje. — Do bližnje železniške postaje je devet kilometrov. Resni kupci naj pošljejo ponudbe pod značko »Bel javor/6359« na upravo »Slovenskega Naroda«. 6370

Prodaj okoli 200 stoječih javorjevih dreves

(bel javor), katera se bodo vozila na postajo Ribnica. — Resni kupci naj pošljejo svoje ponudbe pod značko »Bel javor 6335« na upravo »Slovenskega Naroda«. 6331

Iz najboljših tovarnih dvokolesa in šivalni stroji

se radi konca sezije — poceni razprodajajo; tudi na obroke in z garancijo. — Ceniki na razpolago zastoni. 6365

Nepremičnine

Resnim kupcem
vil, stanovanjskih, trgovskih, gostilniških in obrtnih hiš in posestev, graščin, kmetijskih posestev, mlinov, žag in stavbnih parcel — nudi največjo izbiro Realiteta pisarna »POSEST«, d. z. o. z. v Ljubljani, Sv. Petra cesta 24. 55/T

Razno

la trapistovski sir,
la tilzitski sir: samo pol-nomasten! — Razpošilja po zmernih cenah mlečarja Karla Laznicky, Dežanovac. 6369

Naznanilo!

Večja množina raznih otroških in igračnih otroških vozičkov (ostankov posameznih vzorcev) tovarne »Tribuna« — se po znatno nižani ceni prodaja. — Ljubljana, Karlovska cesta št. 4. 80/T

Vsakovrstne vožnje, preselitve,

kurivo in drugo — prevzame in oskrbi najhitreje in po solidnih cenah Komar Lojze, Krakovska ulica 13. 6342

Moderne damske cilindrske oblike dole v klobučevini (filcu), baržunu in plišu raznih barv. Cena od Din 300; baržun in klobučevina (filc) od 160—dinarjev naprej.

M. Horvat,
modistka, Ljubljana. Stari trg 21. 63/T

Trboveljski premog drva, koks angleški premog šlezjske briquete

dobavlja **ILIRIJA** tu, Kralja Petra trg 8. Tel. 220. — Plačilo tudi na obroke. 70/T

Največje vrtnarsko podjetje v Jugoslaviji

»VRT«, Džamonja in drugovi, družba z. o. z., Maribor. — Največji izbor raznovrstnih plemenitih sadnih dreves (cepov) v najplemenitejših vrstah in v vseh oblikah. — Plemenite vinske trte na ameriških podlogah, kakor tudi cepe in podloge istih. — Seme zelenjave, cvetja in gošpodarskih rastlin. Cvetje v loncih in razno okusno grmovje in drevesje imamo celo leto! — Zahtevajte cenike! 6274

Zaloga klavirjev in pianinov

najboljših tovarn Bösendorfer, Czapka, Ehrbar, Hözl, Schweighofer, Original Stiglitz itd. — Tudi na obroke! — Jerica Hubad, roj. Dolenc, Ljubljana, Hilšerjeva ulica 5. 30

Kuverte

priporoča
Narodna tiskarna

Za centralne kurjave

najprimernejši je visokokalorični trobnodolski premog. Dobavlja ga po orig. rudniški ceni, glav. zastopnik premogokopa Trobnidol **DOM. CEBIN**
83-T
trg. s premogom, Ljubljana, Wolfova ul. 1/II.

Krojaška bata.

Iščejo se stalni odjemalci za I-a krojaško bato tu-zemskega izdelka. Vprašanja z navedbo približne letne potrebe in na ponudbo cene na upravo Slovenskega Naroda pod »Krojaška bata-6337«. 6337

Razpis.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani bo oddal potom javne ponudbe obravnave ključavničarske, steklarske ter pečarske dela in dobave pri gradnji novega uradnega poslojpa na Miklošičevi cesti. — Zapečaten, na ovitku z napisom: »Ponudba za izvršitev . . . del in dobav v uradnem poslojpu Okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani« opremljene ponudbe je vložiti najkasneje

do 22. oktobra 1924 ob 12. uri

pri Okrožnem uradu za zavarovanje delavcev v Ljubljani. Ponudbe, ki bi došle pozneje, ne bodo v nobenem slučaju vpoštene. Okrožni urad si pridržuje pravico, da odda dela brez ozira na višino ponudne svote, posebej pa še, da event. porazdeli posamezne partije del po svojem spričevu na razne ponudnike.

Za ponudbo, oddajo in izvršitev razpisanih del merodajni predpisi, pogoji, načrti in proračuni so reflektantom na vpogled pri Okrožnem uradu za zavarovanje delavcev med uradnimi urami ozir. si jih morejo tam nabaviti za napravno ceno.

V Ljubljani, dne 8. oktobra 1924.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani.

Predsednik: Ravnatelj: **Dr. Golla s. r.** **Kacmür s. r.**

TRGOVSKA BANKA D. D., LJUBLJANA

Dunajska cesta št. 4 (v lastni stavbi)

KAPITAL in REZERVE Din 18.000.000—

izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje

Brzjavlj: Trgovska

Telefoni: 139, 146, 458

POPRUZNICE:

Maribor, Kamnik, Konjice, Novo mesto, Ptuj, Rakov, Slovenjgradec, Slovenska Bistrica

EKSPOZITURE:

Logatec
Prevalje